

R.M.S. TITANIC

14. travnja 1912. – 14. travnja 2012.

Gorjani, 14. travnja 2012.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	3
2. Izgradnja Titanica.....	4
3. Prvo i posljednje putovanje.....	18
4. Sadržaj broda, putnici i prtljaga.....	28
5. Brodolom.....	49
6. Olupina.....	61
7. Jeste li znali.....	72
8. Titanic kroz 100 godina.....	86
9. IZVORI.....	95
10. U PROJEKTU SUDJELOVALI.....	96

U V O D

Poštovani čitatelju,

knjižicu koju držiš u ruci izradila je nekolicina učenika 7. razreda OŠ Gorjani iz Gorjana pod vodstvom pedagoginje škole Adele Margit. Inspirirani mnogim novinskim člancima, dokumentarnim filmovima, originalnim fotografijama s Titanica, videoclipovima odlučili smo, izradom ove knjižice, obilježiti 100. obljetnicu Titanicove tragedije.

Knjižicu smo zamislili kao mjesto na kojem se mogu pronaći sve osnovne informacije vezane za Titanic, od same ideje i izgradnje pa sve do isplovljavanja i na kraju tragedije. Knjižica je podijeljena na 7 poglavlja, a na kraju svakog poglavlja nalazi se još niz fotografija vezanih uz poglavlje koje ste pročitali.

Glavni izvor informacija bio nam je internet budući da ne posjedujemo niti jednu knjigu koja bi nam mogla pomoći u radu. Stoga napominjemo da različiti izvori iznose različite podatke o broju putnika na brodu, broju preživjelih i stradalih pa ćete vjerojatno na nekom drugom mjestu pronaći drugačiji broj od onoga koji mi navodimo. Mi smo se za naše potrebe, u moru izvora, odlučili za jedan koji nam se činio najverodostojnijim.

Svjesni smo da ovom knjižicom nismo obuhvatili baš sve ono što se može i treba reći o tom veličanstvenom brodu i nesreći koju je doživio i da se naš rad može proširivati i nadopunjavati. Svojim skromnim prilogom uveli smo vas u priču o tragediji koju svijet pamti i nadamo se da ćemo sve vas, koji budete čitali naš rad, potaknuti i zainteresirati da otkrijete još poneke činjenice koje su nama promakle.

1. IZGRADNJA TITANICA

U ljeto 1907. u Londonu su se sastali J. Bruce Ismay (predsjednik brodske kompanije „White Star Line“, jedne od najpoznatijih brodskih kompanija u svijetu, kojoj je vlasnik John Pierpont Morgan) i James Pirrie, predsjednik brodogradilišta „Harland And Wolff“ smještenog u Belfastu, gdje je „White Star Line“ gradio svoje brodove. Isamy je ujedno bio i generalni direktor „International Mercantile Marine Company“, međunarodnog udruženja više brodskih kompanija, čiji je osnovni plan bio da pokupi sve kompanije i na taj način stekne monopol u vrlo unosnom prekoatlanskom putničkom prometu.

J. Bruce Ismay

Logo brodske kompanije - jedne od idejnih začetnika Titanika

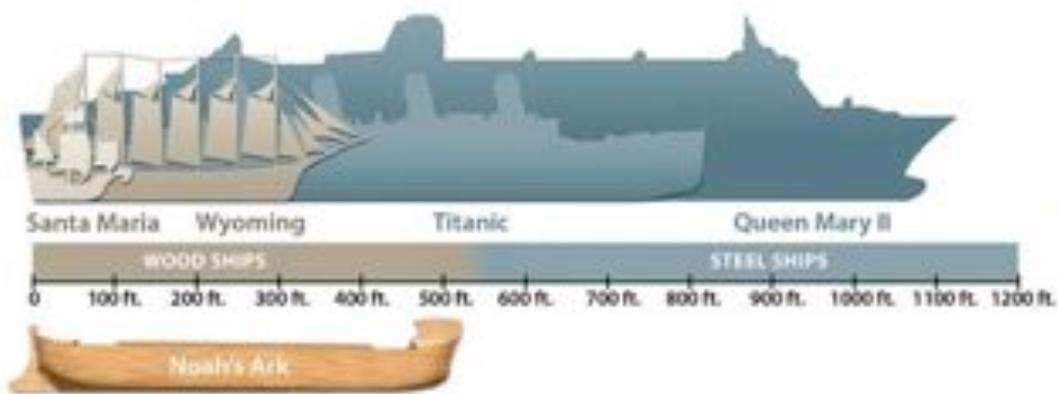
Kompanija „Cunard Line“ se tome suprotstavila, a sa svojom flotom od 17 brodova i najnovijim brodovima Lusitanijom i Mauretanijom, za koje se znalo da će oboriti brzinski rekord u prijelazu Atlantika, pokazivala je svoju nadmoć. Da bi „White Star Line“ ponovno postao ravnopravan „Cunardu“, što je bio Ismayev i Pirrierov cilj, jedino pronađeno rješenje bilo je da se sagradi brod koji će biti veći i atraktivniji od „Cunardovih“ plovila.

Konačno su odlučili najprije sagraditi dva velika luksuzna broda „Olympiy klase“, a naposljetku i treći. Najvažnije je bilo da pruže komfor koji će privući putnike. U srpnju 1908. potpisan je ugovor o izgradnji triju brodova koji će se graditi u Belfastu, a da se istakne moć i snaga brodova nazvani su „Olympic“, „Titanic“ i „Gigantic“.

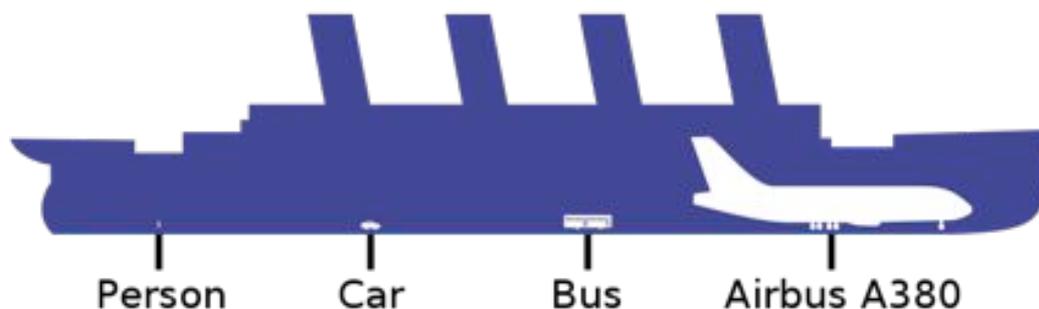

1911. Isječak iz novina koji ističe veličinu Titanica u usporedbi s drugim objektima toga vremena

Titanic je u svoje vrijeme bio najveći i najatraktivniji putnički brod u povijesti svijeta. Dizajniran za putnike visokih slojeva društva slovio je kao simbol raskoši, te su na njegovo prvo i posljednje putovanje krenule mnoge poznate osobe iz plemstva i aristokracije. Titanic je slovio kao najveći objekt koji je ikada izgrađen u u povijesti čovječanstva.

Usporedba Titanica s nekim od poznatijih brodova

Usporedba Titanicove veličine s čovjekom, autom, autobusom i avionom

Vjerojatno jedan od najpoznatijih konstruktora na svijetu, **Thomas Andrews**, odabran je za projektiranje i nadgledanje izgradnje Titanica.

U Belfastu 29. srpnja 1908. Bruce Ismay i drugi direktori White Star Linea odobrili su projekte za izgradnju brodova Olympic i Titanic. Nacrti A. Thomasa pokazivali su da će Titanic imati mnoge inovativnosti pri izgradnji.

Projekt je zapošljavao oko 15 000 Iraca, a sama izgradnja koštala je oko 7,5 milijuna tadašnjih dolara. Tijekom gradnje osmero ljudi platilo je životom zbog opasnog i zahtjevnog gradilišta na kojem se radilo.

Nakon što je uspješno završio konstrukciju i dizajn najvećeg broda u povijesti svijeta, Andrew je krenuo na svoje prvo i posljednje putovanje s Titanicom. Zadnje su ga vidjeli gdje sjedi u svojoj kabini zagledan u sliku luke Plymouth, Massachusetts pod nazivom "Ulaz u Novi svijet". Iza njega ostale su supruga Helen Barbour i kćerka Elizabeth.

Thomas Andrews, projektant Titanica

Gradnja i izgled

Nakon Olympica, 31. ožujka 1909. godine započela je gradnja Titanika.

Kako bi se pokrenula jedna takva velika konstrukcija, bio je potreban ogroman izvor energije. Ranih 1900-ih, taj izvor energije bio je ugljen. Uz sve parne strojeve koje je imao, Titanic je proizvodio snagu od oko 52 000 konjskih snaga.

Materijal i radnike su penjali na vrh broda ili spuštali na dno pomoću kontejnerskih dizalica.

Brodogradilište «Harland And Wolff», Belfast

Nosivost broda bila je oko 46.000 bruto registarskih tona. Visina od kobilice do zapovjednog mosta iznosila je 32 metra, dok je visina do vrha njegovih četiriju dimnjaka bila 56 metara. Maksimalna brzina Titanica bila je 25 čvorova. Maksimalna snaga iznosila je oko 52,000 KS s tri propelera koju je pokretala kombinacija niskotlačne turbine (srednji propeler), dok su ostale pokretala dva četverocilindrična klipna parna stroja. Titanic se smatrao nepotopivim brodom, imao je najnapredniju tehnologiju i bio je "najsigurniji brod".

Brod je porinut 31. svibnja 1911. u Belfastu u tada najvećem brodogradilištu na svijetu «Harland and Wolff».

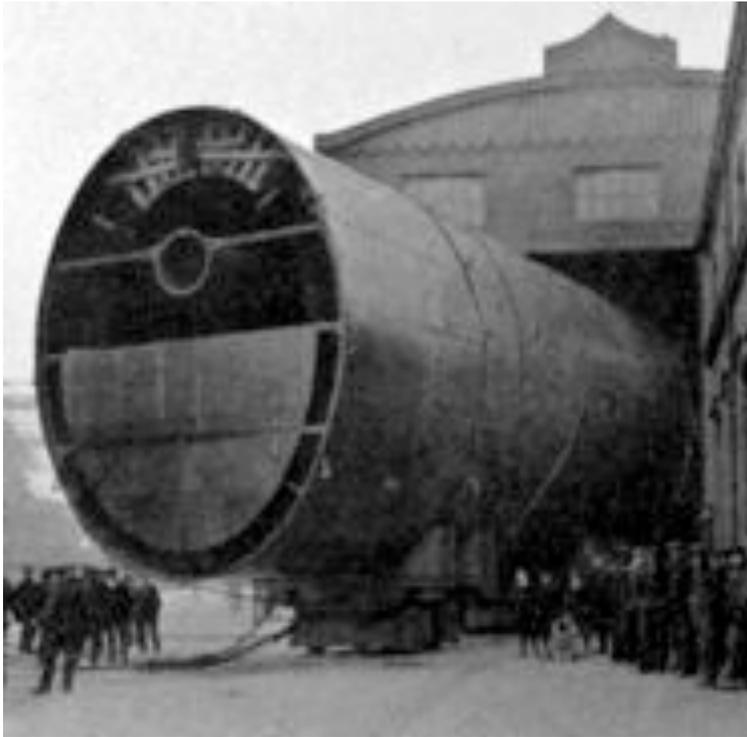

Porinuće Titanica

Taj događaj pratilo je 100 000 ljudi koji do tad nisu vidjeli brod dužine 269 metara i širine 28 metara.

Nakon porinuća, bila je potrebna još godina dana za ugradnju motora, navigacijske opreme i uređivanja unutrašnjosti.

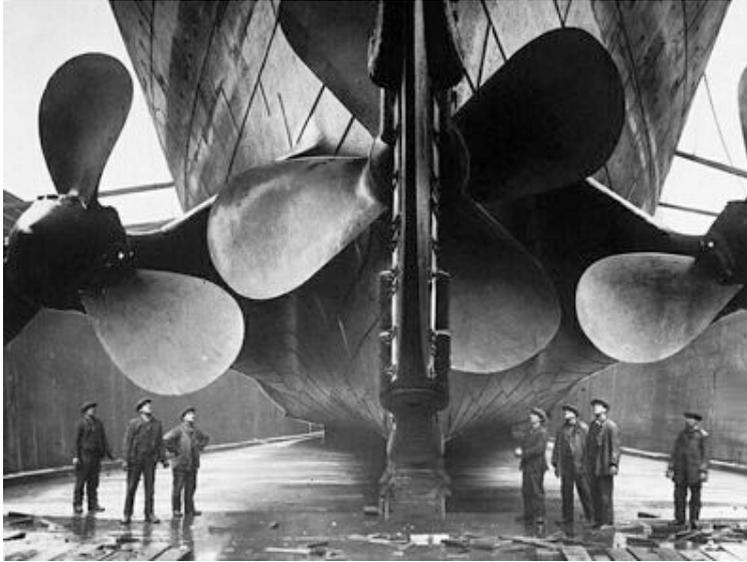
Originalni Thomasov projekt izvorno je zamišljen s tri dimnjaka (koja su naknadno dodavana u pristaništu nakon što je brod napustio remonto brodogradilište), ali su direktori W.S.L. smatrali da brod ovakve veličine i reputacije mora imati četiri dimnjaka. Rezultat je bio da su napravili četiri dimnjaka od kojih su tri funkcionirala prema planu, a četvrti je bio postavljen iz estetskih razloga.

Jedan od četiriju dimnjaka

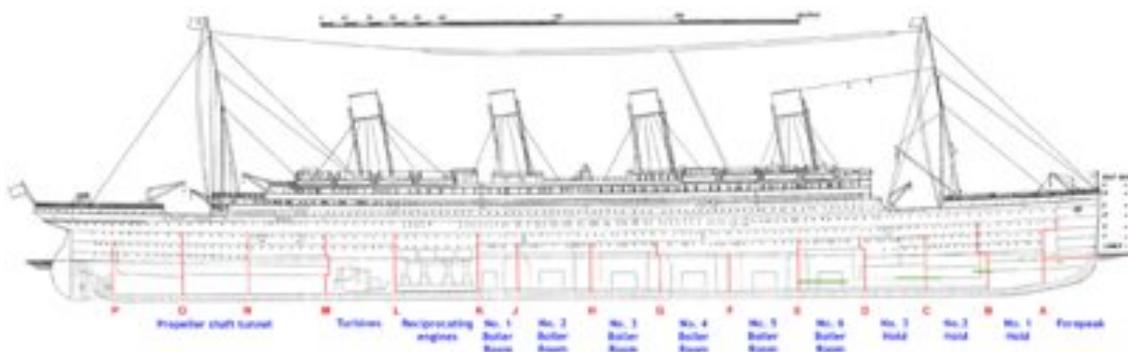
Titanicovo dovršavanje moralo je biti prekinuto dana 20. rujna 1911. jer se brod blizanac, Olympic sudario s krstaricom Hawke te su radnici i materijal, koji je bio korišten za gradnju Titanica, morali biti prebačeni za popravak Olympica. Zbog prekida radova uvjetovanih tim incidentom, planirana prva plovidba koja je bila predviđena za 20. ožujka 1912. odgođena je.

U ožujku 1912. radovi na Titanicu bili su gotovi, a novi termin polaska bio je određen za 10. travnja 1912.

Pogonski propeleri s tri i četiri kraka

Titanic je imao posebnu konstrukciju od duplog dna i trupa podijeljenog na 15 vodootpornih pregrada zbog čega je smatran nepotopljiv. No te su pregrade dosezale do donjih (D ili E) paluba, a gore nisu bile zatvorene, pa se voda lančano mogla prelijevati iz jedne komore u drugu – što se kod sudara s ledenom santom i dogodilo – izazvavši potapanje.

Presjek broda

Ipak, Titanic je bio siguran brod – do tada nije sagrađen nijedan koji ga je po bilo čemu nadmašivao. Imao je najnapredniju tehnologiju i bio je „najsigurniji brod“. Titanic i Olympic često su nazivani brodovima blizancima, mada su imali različitosti.

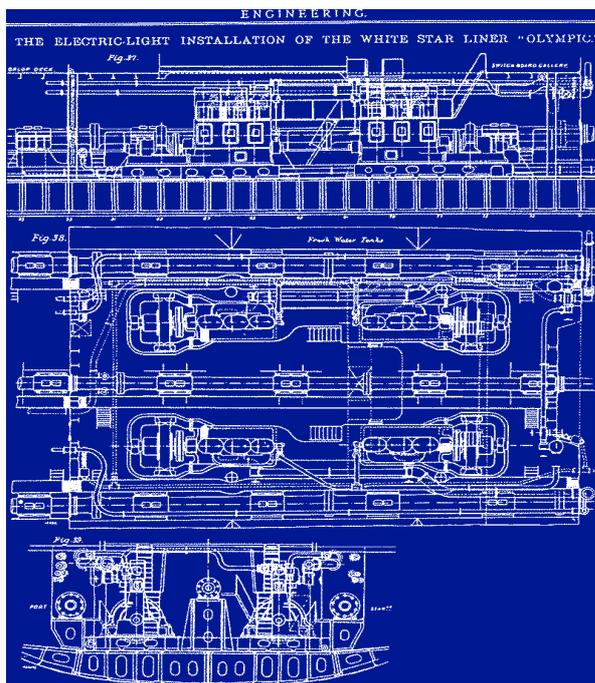
Titanic je bio pola metra duži i imao je više salona, apartmana, kabina i barova, što ga je učinilo 1004 tone težim od Olympica. Bio je namješten u stilu edvardilijanske ere, što je zajedno sa svim salonima i sveopćom raskoši utjecalo na to da postane simbolom vremena u kojem su se cijenili novac, položaj i plava krv.

Tehničke karakteristike i općeniti podatci

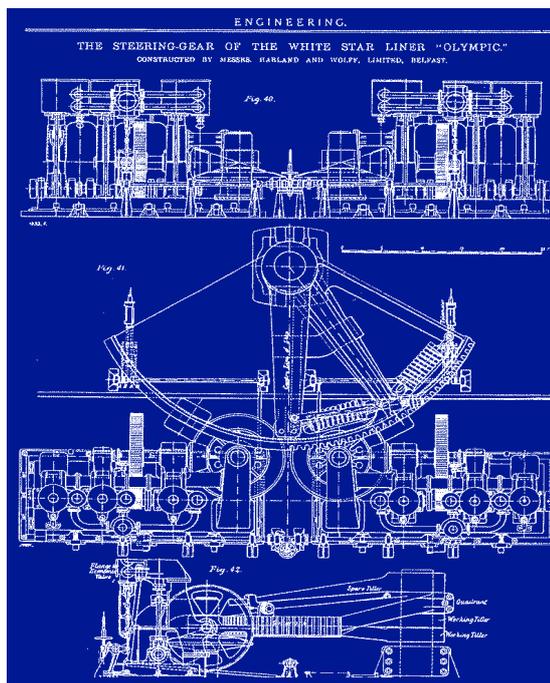
ROYAL MAIL SHIP (R.M.S.) TITANIC	
Zastava broda:	Britanska
Brodogradilište:	„HarlandAnd Wolff“, Belfast, Irska
Porinučje broda:	31.05.1911.
Cijena 1911.:	7,5 milijuna dolara
Kolika bi danas bila cijena:	400 milijuna dolara
Duljina:	269 m
Širina:	28 m
Bruto težina:	46,328 t
Neto težina:	24,900 t
Visina:	56 m
Dubina:	18,1 m
Dubina gaza:	10,5 m
Pogon:	2 stroja, 3 elise, 29 kotlova
Broj paluba:	9
Nepropusne komore:	16
Brzina:	Max 25 čvorova
Snaga:	52 000 konjskih snaga
Ukupni kapacitet:	3547 (putnici + posada)
Članova posade:	888
Spašeno članova posade:	212
Broj čamaca za spašavanje:	20
Oštećenje:	Dugačko 75 m

Čamaca za spašavanje bilo je 20. Po tadašnjem zakonu nije smio imati niti 20 čamaca jer se smatralo da puno čamaca brodu donosi loš imidž. Zakoni su se tek kasnije promijenili.

Dijelovi konstrukcije broda

Motor za provod struje kroz brod

Dijelovi motora za pokretanje propelera

Konstrukcija cijelog titanica

Neosporivi dokazi protiv „Hartland And Wolffa“

Prve optužbe o nekvalitetnoj gradnji koje su se pojavile još prije jednog desetljeća, brodogradilište „Hartland And Wolff“ odmah je odbacilo uz tvrdnju da ne postoje nikakvi detaljni pismeni dokazi.

Što više nije slučaj. Najnovija otkrića povjesničara potvrđuju teoriju koja je bila odbačena o čemu su napisali knjigu, no u „Hartland And Wolffu“ još uvijek tvrde kako su otkrića nepotpuna te da se ne temelje ni na kakvim čvrstim dokazima iako su povjesničari u knjizi opisali gradnju Titanica u detalje.

Najveći problem, tvrde stručnjaci, bio je nedostatak kvalitetnog materijala i kratki rokovi za izgradnju što je primoralo brodogradilište da pri izgradnji koristi zakovice lošije kvalitete. Jedna od autorica knjige koja je, također, radila na istraživanju arhiva bila je i Jennifer Hooper McCarty koja je za „New York Times“ izjavila kako su graditelji kroz cijelo vrijeme konstruiranja Titanica radili u lošim uvjetima i pod konstantnim stresom. Na svakom sastanku upućivali su na probleme sa čeličnom konstrukcijom.

Ispitivanja nakon brodoloma

Osim stručnog pregledavanja arhiva, istraživači su obavili ispitivanja na 48 zakovica koje su pronađene na mjestu potonuća Titanica.

Uz pomoć moderne tehnike simulacije, usporedili su čelik korišten pri izgradnji Titanica s ostalim materijalima korištenim u vrijeme gradnje tog preookeanskog diva. Detaljno proučili napisane komentare inženjera i brodograditelja te njihova mišljenja o kvalitetnim materijalima. Početak problema, prema mišljenju povjesničara, započeo je kada su rokovi za izgradnju bili skraćeni što je primoralo graditelje na suradnju s malim tvrtkama koje su isporučivale metalne dijelove slabije kvalitete.

Uz problematičnu suradnju s malim tvrtkama, za gradnju su bile naručene zakovice broj 3 koje su bile dobre kvalitete, ali preporuka je bila da se koriste zakovice broj 4 koje su tada bile sam vrh kvalitete što je bilo vidljivo na ispitivanjima gdje je dokazano kako su korištene zakovice bile krhke i lomljive. Neprofesionalno rješavanje problema zakovica bilo je popraćeno nedostatkom radne snage što je bila tema svakog sastanka u brodogradilištu.

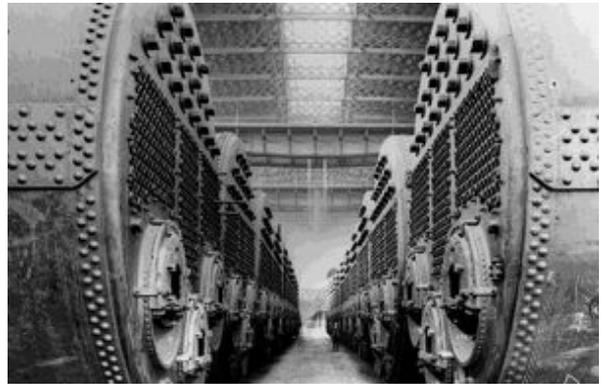
Šest mjeseci prije isplovljavanja Titanica, uprava je na svakom sastanku imala temu nedostatka radnika. Stručnjaci koji su radili na postavljanju zakovica trebali su biti vrlo sposobni, jer tada je tehnika postavljanja zakovica bila komplicirana i teška. Najprije su zakovice trebale biti zagrijane do određene temperature i boje, a zatim su trebale biti pričvršćene posebnom tehnikom. Pošto je takav posao oduzimao mnogo vremena, problem manjka radnika bio je riješen kombiniranjem metalnih čeličnih zakovica što je skratilo vrijeme gradnje. Knjiga koju su objavili povjesničari pod nazivom „What Really Sank The Titanic“, podigla je mnogo prašine, ponajviše zbog detaljnih opisa otkrivene dokumentacije i saznanju da je Titanic mogao ostati na površini da nisu zanemarivane osnovne potrebe gradnje.

Tvrdnje koje se navode u knjizi opovrgnuo je glasnogovornik „Hartland And Wolffa“, James Alexander Carlisle, čiji je djed bio jedan od glavnih konstruktora „nepotopivog“ Titanica, no povjesničari koji su pregledali dokumentaciju ne odustaju od onoga što su otkrili. „New York Times“ objavio je na 96. godišnjicu potonuća, da su brodograditelji u svojim dnevnicima napisali da im nedostaje dovoljno kvalitetnog materijala te da je Titanic izrađen od nedovoljno kvalitetnog materijala koji nije zadovoljavao osnovne standarde za preookeanski brod poput njega. Da je bio napravljen od kvalitetnijeg materijala, ne bi potonuo od sudara sa santom leda.

PRILOG 1. POGLAVLJU

Fotografije izgradnje Titanica

2. PRVO I POSLJEDNJE PUTOVANJE

Nakon probne osmosatne plovidbe 02. travnja 1912. (na kojoj se je zamalo prevrnuo), Titanic se vratio u Belfast. Istog dana u dvadeset sati krenuo je na put Southampton, u svoju matičnu luku iz koje će osam dana kasnije isploviti na svoje prvo prekooceansko putovanje.

Na Veliki petak, 5. travnja, ljudima je bilo dopušteno da prošetaju brodom jer je tada Titanic bio prava atrakcija, nešto što dosad nisu mogli vidjeti. Prilikom toga nastalo je mnogo fotografija.

Idućeg dana, 6. travnja, vremena za zabavu više nije bilo, jer su u prvom planu bile pripreme za isplovljavanje. Veći dio posade stiže na brod, tako da im ostaju puna tri dana da se upoznaju s brodom i sa svojim poslom.

Dan polaska, srijeda 10. travnja 1912., osvanuo je oblačan. Ujutro oko 7.30 na brod je stigao kapetan Edward J. Smith. Njega je na komandnom mostu dočekaio glavni časnik Henry. T. Wilde, koji mu odmah daje izvješće i dozvolu za polazak.

Karta koja pokazuje put koji je Titanic prošao

Na prvo i posljednje putovanje veličanstvenog broda krenuli su i bogati putnici: britanski plemići, američki industrijalci, sama društvena krema New Yorka i Philadelphije. Putovanje je jednako tako privuklo i velik broj siromašnih emigranata koji su žudili za novim životom u Americi ili Kanadi.

Isplovljavanje Titanica u Southamptonu

Putovanje je započelo u Southamptonu 10. travnja 1912. godine točno u podne. Titanic je krenuo prema luci Cherbourg, sjeverna Francuska. Zaobišao je otok Wight i preplovio kanal La Manche te stigao nešto poslije 18.00 sati i usidrio se ispred luke. 22 putnika koji su željeli samo preploviti La Manche, tada su napustili brod. U 20.00 sati dostavni brod Nomadic dovozi 274 nova putnika, većinom siromašne putnike 3. razreda - među njima i 30 Hrvata koji su željeli u Americi stvoriti novu egzistenciju. 10 minuta kasnije, sidra se dižu i Titanic napušta Cherbourg te kreće prema Queenstownu, južna Irska.

U Queenstown stiže sljedećeg dana, 11. travnja, ujutro. Budući da nije bilo pristaništa za tako veliki brod, Titanic je ležao usidren na udaljenosti od oko 2 milje ispred luke. Dostavni brodovi Ireland i America su doveli 113 putnika 3. razreda i 7 putnika 2. razreda, te 1385 poštanskih vreća. Titanic je napustilo 7 putnika, a jedan član posade je dezertirao.

Utovar pošte na Titanic

U 13.30 sati Titanic podiže svoja dva, 8,5 tona teška sidra, po posljednji put. Prekooceanski brod započinje svoj prvi prelazak preko Atlantika prema New Yorku. Na brodu se nalazi 2224 ljudi, od toga 1336 putnika i 888 članova posade. Tijekom podneva Titanic je plovio uz južnu obalu Irske. Dolaskom mraka obala Irske postepeno se gubila na sjeverozapadnom horizontu, a uskoro su putnici s paluba mogli vidjeti samo more. Većini putnika ovi su posljednji pogledi na europsko kopno uistinu bili i posljednji.

Titanicov odlazak prema otvorenom moru

Prvi dani putovanja prolazili su mirno, u ugodnoj atmosferi na najljepšem i najvećem brodu na svijetu.

U nedjelju, 14. travnja, petog dana na moru operateri na Titanicu primili su pet poruka o slobodno plutajućim ledenim brijegovima. No kapetan Smith nije izgledao zabrinuto. Brod je postojano plovio brzinom od 22 čvora, a J. Bruce Ismay po svaku je cijenu htio u New York stići dan prije nego što je bilo planirano kako bi postigao rekord u brzini preplovljavanja oceana u klasi putničkih brodova.

U noći 14. travnja operator na telegrafu, Philips imao je pune ruke posla šaljući putničke poruke na Cape Race, Newfoundland, odakle su se prosljeđivale dalje na kopno. Tada je primio i šesto upozorenje o položaju goleme sante leda. Philips nije shvatio koliko je ona blizu Titanicu i jednostavno je poruku odložio ispod hrpe papira koju je imao na svom stolu. Ta ključna poruka koja je mogla spasiti stotine života, nikada nije stigla do kapetana ili časnika na mostu.

Upozorenja koja su poslana Titanicu

Noć je bila tamna i more se uklapalo u sliku mira i spokoja. Bilo je neobičajno mirno i «poput stakla» kako su ga opisali preživjeli. To je dodatno otežalo uočavanje kobnog ledenog brijega jer nije bilo valova koji bi nastali lomljenjem mora o bridove ledene opasnosti.

Titanik – luksuz na valovima

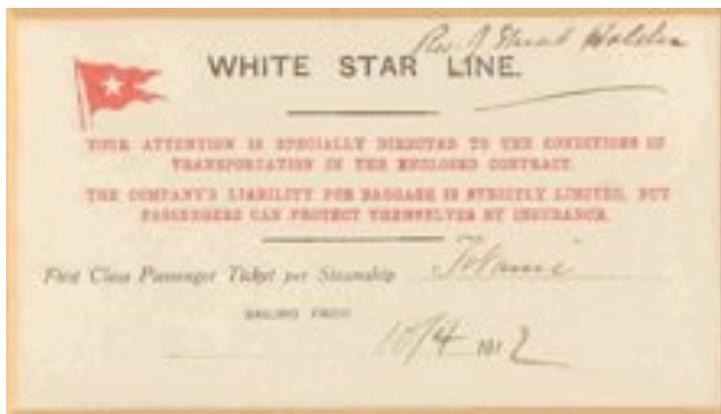
Putovanje je trebalo trajati 5 dana, od 10. do 15. travnja 1912.

Iako najpoznatiji kao luksuzno prijevozno sredstvo bogatih i slavni, Titanic je imao i druge zadaće: služio je za prijevoz britanske i američke pošte (odatle mu i naziv R.M.S. – Royal Mail Ship), tereta, putnika triju razreda – u stilu neviđenom do tad – te kao predstavnik veličine i snage britanske nacije.

Cijene karata razlikovale su se od razred do razreda.

Cijene karata u jednom smjeru:

Prvi razred (salon suite)	£ 870 / \$ 4 350 (\$ 83 200 danas)
Prvi razred (sidrište)	£ 30 / \$ 150 (\$ 2 975 danas)
Drugi razred	£ 12 / \$ 60 (\$ 1 200 danas)
Treći razred	Od £ 3 do £ 8 / \$ 40 (od \$ 298 do \$ 793 danas)

Karta za Prvi razred

Ogromnih dimenzija na putovanje od engleskog Southamptona prema New Yorku krenuo je s 1336 putnika i 888 članova posade.

Posadu broda činilo je 885 članova.

Čak su i iskusni prekooceanski putnici bili impresionirani. Brod je bio tako masivan da se kretanje jedva osjećalo. Goleme moćne mašine u utrobi Titanica, gotovo da nisu uzrokovale vibracije, činilo se kao da rade bešumno.

Vrijeme je bilo ugodno, temperatura vode oko 14°C.

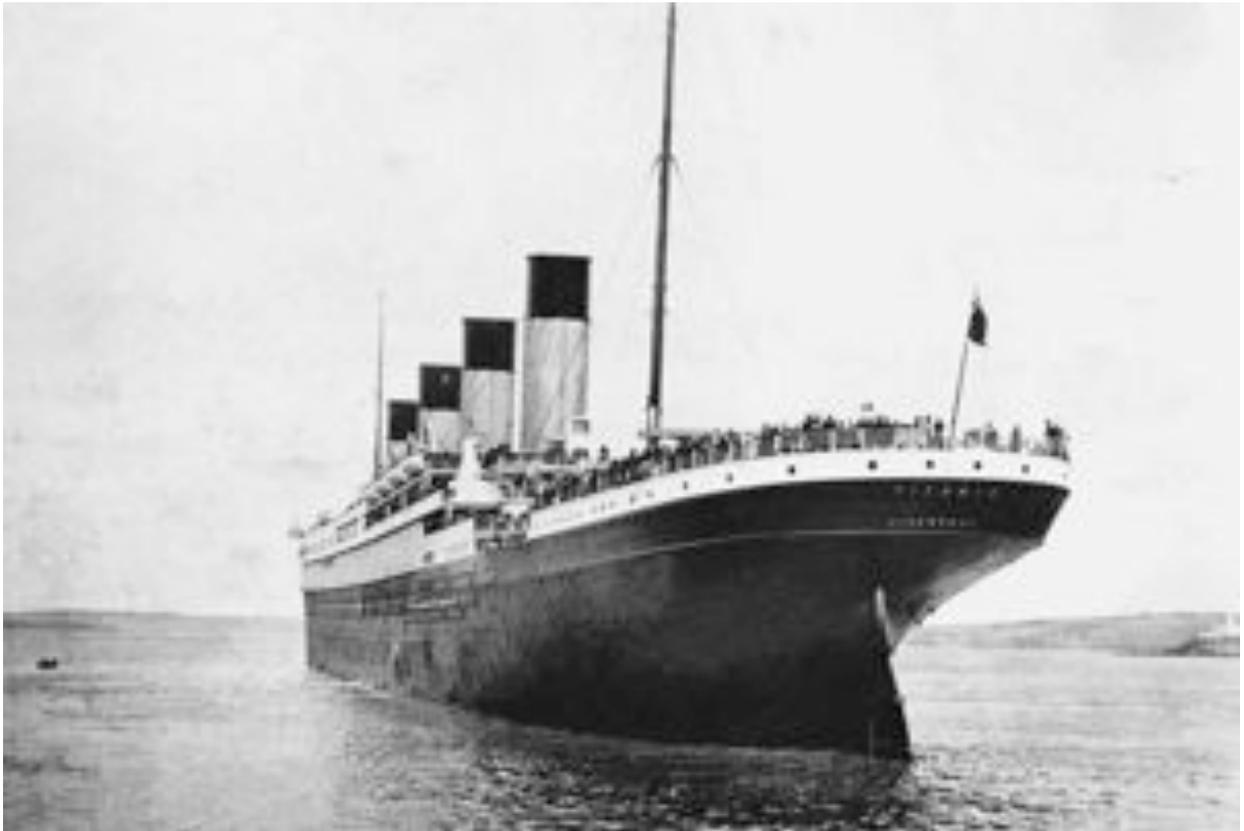
PRILOG 2. POGLAVLJU

Fotografije isplovljavanja i početka putovanja

3. SADRŽAJ BRODA, PUTNICI I PRTLJAGA

Po luksuzu i bogatstvu Titanic je nadmašio sve svoje suparnike. Uz raskošne salone i kabine namještene u stilu Luja XIV , u prvom razredu nalazili su se bazeni, knjižnice, barovi, dvorane i ostalo. Suncem obasjana terasa Parisien caffee mamila je putnike na druženje i razgovor.

U drugom razredu bilo je tek nešto malo manje raskoši. U trećem razredu putovala je sirotinja.

Titanic je bio konstruiran od najiskusnijih inženjera tog vremena i koristio je najnaprednije tehnologije.

Aktivnosti na brodu

Titanic je nudio najdomišljatiji izbor zabave dostupan u ono vrijeme. Sportski aktivnim gostima na raspolaganju su bili bazen, gimnastička dvorana, igralište za squash. Nudile su se i masaže.

Gimnastička dvorana na Titanicu

Turska kupelj

Igrale su se društvene igre; šah, backgammon, a postojala je i bogato opremljena čitaonica. Mnogi su putnici vodili i dnevnik putovanja. Fotografija je u to vrijeme bila popularan hobi pa su sretnici koji su posjedovali fotoaparat, bilježili prizore s putovanja. Za dobru atmosferu bio je zaslužan i unajmljeni orkestar.

Kontakte s prijateljima i obiteljima moglo se održavati novootkrivenim radijom, ali ne direktno nego pomoću Morseove abecede. Nažalost, dojmove o onome što im je trebalo biti najljepši događaj u životu, uspjeli su poslati samo tijekom dva dana onoga što je kasnije postalo najpoznatije putovanje na svijetu.

Prostorija u kojoj se nalazila radioveza

Gastronomska ponuda

Različiti razredi jeli su odvojeno, svaki u posebnom restoranu. Cijena obroka bila je uključena u cijenu karte, osim za putnike prvog razreda koji su se odlučili iskoristiti mogućnost da nepce zadovolje u luksuznom „A La Carte“ restoranu.

Nakon obroka, gospoda se povlačila u prostoriju za pušenje radi ugodne konverzacije, a dame su se okupljale u sobama za čitanje i pisanje.

Jedna od prostorija za pušenje

Jedna od soba za čitanje i pisanje

Prvi razred

U prvom razredu obroci su smatrani društvenim događajem i svojevrsnim kulinarskim „Tours De Forces“. Obroci su trajali satima, a tijekom cijelog dana nudili su se slatkiši, pića, cigarete.

Sačuvani jelovnici prvog razreda dokaz su posebnih napora usmjerenih na zadovoljenje probranog ukusa onih koji su naviknuli na najbolje od najboljeg.

Večera se sastojala od 8 do 9 jela, a počinjala je biranim predjelima. Nakon toga slijedila su brojna jela koja su dolazila zasebno, jedno za drugim, za što je bio potreban velik broj konobara i poslužitelja.

Jelovnik prvog razreda

Posljednja je večera uključivala „Consommé Olga (teleću juhu ukrašenu koštanom moždinom jestere), kuhani losos s krastavcem i umakom „Mousseline“, „Filets Mignon Lili“ (poslužene s gušćjom jetrom, srcima artičoke i tartufima), janjetinu s umakom od metvice, mrkve s vrhnjem, pečenog goluba na salati od grbice, hladne šparoge s umakom od octa i paštetu od gušćje jetre.

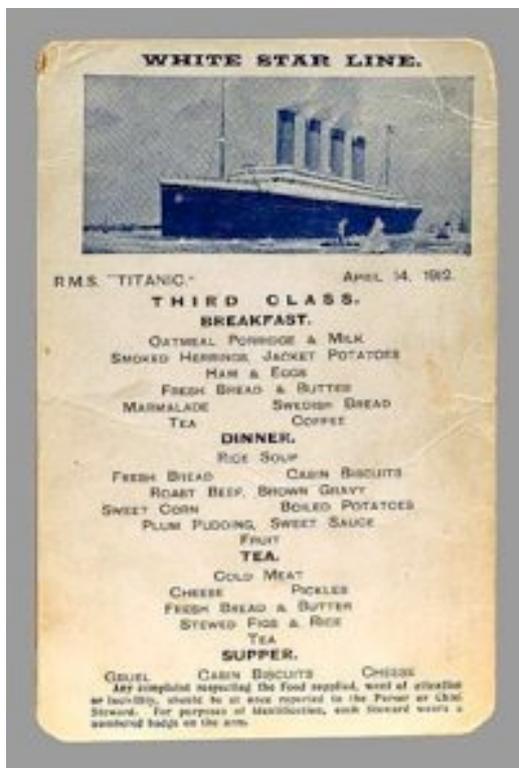
Desert je uključivao breskve u „Chartreuse“ želeu i famozni waldorfski puding.

Drugi razred

Ponuda obroka u drugom razredu bila je manje otmjena i težila je zadovoljiti ukus britanske i američke srednje klase. Ručak se sastojao od jednostavnijih obroka poput juhe od graška, pečenih goveđih rebara, pečenog krumpira, pirea od krumpira, veprovine, konzervirane govedine i deserta poput pudinga od mljevene riže i pite s jabukama.

Treći razred

Na jelovniku trećeg razreda nalazila su se svakodnevna jednostavna jela: juhe od povrća, pečena svinjetina, grašak, kuhani krumpir, puding od šljiva. Glavno jelo posljednje večere bilo je ragu od govedine s ukiseljenim povrćem i lukom (nešto slično jelu pod nazivom „Irish Stew“).

Jelovnik trećeg razreda

Putnici i posada broda

Oko deset sati 10. travnja 1912. počeli su se ukrcavati putnici koji su tek stigli vlakom iz Londona. U kabine 3. razreda ulazili su siromašni iseljenici iz Hrvatske, Italije, Francuske i drugih država, dok se u salone i prostorije 1. razreda smještalo plemstvo i aristokracija. Na prvo i posljednje putovanje veličanstvenog broda krenuli su i odgovarajući putnici: britanski plemići, američki industrijalci, sama društvena krema New Yorka i Philadelphije. Putovanje je jednako tako privuklo i velik broj siromašnih emigranata koji su žudili za novim životom u Americi ili Kanadi.

Među putnicima iz visokih slojeva društva bili su John J. Astor, vlasnik najveće robne kuće na svijetu „Macy's“ i milijunaš Benjamin Guggenheim.

Točno u podne, konopci kojima je brod bio vezan za pristanište 44 nisu više bili potrebni. Titanic je isplovio na svoje prvo – i posljednje – putovanje.

Kapetan i glavni časnici

Kapetan E. J. Smith

Izvori govore da je **E. J. Smith** dobio čak osam telegrama upozorenja da uspori plovidbu i bude oprezan jer se nalaze u području punom ledenjaka. On je to ignorirao, što je čudno jer je imao 46 godina iskustva kao kapetan ploveći upravo tim vodama i prevezao je toliko putnika da su ga u kompaniji zvali "kapetanom miliona".

Bio je nautjecajni kapetan u "White Star Line" i najbolje plaćen.

Iako je u čitavoj svojoj karijeri opisivan kao hrabar, odlučan i požrtvovan kapetan, Smith je nakon udara u ledenjak reagirao potpuno neprimjereno. Ne samo da se više nije ponašao kao kapetan, već je bio sjenka od čovjeka.

Iskatio se na komandnom mostu i prepustio svojim starijim časnicima da izdaju krucijalna naređenja o postupanju u takvim situacijama. Kada je počelo ukrcavanje putnika u čamce, kapetan se više ni jednom nije pojavio na palubi.

Mnogi psiholozi su ovo ponašanje pokušavali objasniti njegovim trenutnim mentalnim stanjem koje je bilo posljedica upravo toga što je bio toliko iskusan i siguran u svom poslu, da je ovaj brodolom doživio kao potpuni šok.

Izjave očevidaca o smrti kapetana Smitha su kontradiktorne. Jedan preživjeli putnik je izjavio da ga je vidio kada je ušao na komandni most dok se ledena voda već prelijevala preko njega. Drugi ga je vidio kada je uzeo pištolj i ispalio si metak u glavu.

Treći ga je vidio kako pliva prema čamcu za spašvanje držeći u naručju jedno dijete.

Njegovo tijelo nikada nije pronađeno i smatra se da je nestao.

Posada Titanica

Glavni časnik:	Henry Wilde
Prvi časnik:	William Murdoch
Drugi časnik:	Charles Lightoller
Treći časnik:	Herbert Pitman
Četvrti časnik:	Joseph Boxall
Peti časnik:	Harold Lowe
Šesti časnik:	James Moody
Glavni pekar:	Charles John Joughin
Promatrači:	Frederick Fleet i Reginald Lee
Radio operateri:	Jack Phillips i Harold (heroji, slali su pozive u pomoć sve dok voda nije došla do njihove sobe, jedan je preživio, a drugi nije nikada pronađen, što mu je donijelo status još većeg heroja)

Na Titaniku je bilo ukupno 2224 ljudi (1336 putnika i 888 članova posade), a preživjelo je 710 ljudi.

Od 888 članova posade preživjelo je 212.

Umjesto 48 imao je samo 20 brodova za spašavanje, u koje su se najprije ukrcavali žene i djeca iz 1. razreda.

Postotak preživjelih: 1. razred 94 %

2. razred 81 %

3. razred 47 %

Putnici	Broj ljudi na brodu	Broj spašenih	Broj umrlih	Postotak spašenih	Postotak umrlih
Djeca, 1. razred	6	5	1	83,4%	16,6%
Djeca, 2. razred	24	24	0	100%	0%
Djeca, 3. razred	79	27	52	34%	66%
Žene, Posada	23	20	3	87%	13%
Žene, 1. razred	144	140	4	97%	3%
Žene, 2. razred	93	80	13	86%	14%
Žene, 3. razred	165	76	89	46%	54%
Muškarci, Posada	865	192	693	22%	78%
Muškarci, 1. razred	175	57	118	33%	67%
Muškarci, 2. razred	168	14	154	8%	92%
Muškarci, 3. razred	462	75	387	16%	84%
UKUPNO	2224	710	1514	32%	68%

Hrvati na Titanicu

Od oko 30 Hrvata, koliko ih je bilo je na Titanicu, preživjelo je samo troje.

Grga Čačić (18)	Široka Kula kod Gospića
Luka Čačić (38)	Široka Kula kod Gospića
Manda Čačić (21)	Široka Kula
Marija Čačić (37)	Široka Kula
Petar Čalić (17)	Brezik kod Metka
Jovo Čalić (17)	Brezik
Joso Čulumović (17)	Prvanselo kod Perušića
Jovan Dimić (42)	Ostrovica kod Gospića
Nikola Lulić (29)	Konjsko Brdo
Marija Orešković (20)	Široka Kula
Jeka Orešković (23)	Široka Kula
Luka Orešković (20)	Široka Kula
Mate Pocrnić (17)	Bukovac
Tome Pocrnić (24)	Bukovac
Ivan Strilić (27)	Široka Kula
Bartol Čor (35)	Krčina kod Crikvenice
Ivan Čor (27)	Krčina
Ljudevit Čor (20)	Krčina
Mirko Dika (17)	Crikvenica
Josip Draženović (33)	Hrastelnica kod Siska
Ivan Jalševac (29)	Topolovac kod Siska

Ivan Stanković (33)	Galdovo kod Siska
Mara Osman -Banski (31)	Vagovina kod Čazme
Ignjac Hendeković (28)	Vagovina
Milan Karajić (30)	Krvarsko kod Velike Gorice
Štefo Pavlović (32)	Vagovina
Matilda Peteranec (28)	Vagovina
Stjepan Turčin (38)	Bratina kod Kravarskog
Mile Smiljanić (37)	Pisač kod Udbine
Branko Dakić (19)	Gornji Miholjac

Hrvati koji su preživjeli Titanic

Nikola Lulić- Konjsko brdo

Mara Osman Banski- Čazma

Ivan Jelšovac- Topolovac

Preživjeli Hrvat: Nikola Lulić Draja

Draja je bio u neku ruku plaćeni vodič putnicima iz Hrvatske jer su oni snosili troškove njegove karte, koja je stajala 170 švicarskih franaka.

Poznati i važni ljudi na Titanicu

Britanski plemići, američki industrijalci, sama društvena krema New Yorka i Philadelphije. Bogati bankari, protivnici tadašnje vlade u SAD-u koja je pripremala rat.

ISTAKNUTI PUTNICI:

- John J. Astor sa suprugom Madeleine
- Isidor Strauss - vlasnik lanca robnih kuća Macy's sa suprugom Idom
- Benjamin Guggenheim, poduzetnik, milijunaš
- George Widener s obitelji
- Arthur Ryerson, vlasnik nekoliko čeličana sa suprugom i djecom
- John B. Thayer, zamjenik generalnog direktora Pennsylvania Railroad
- Charles M. Hays, generalni direktor Canadian Grand Trunk Railroad
- Sir Cosmo Duff Gordon sa suprugom
- članovi bogatih i glasovitih obitelji, Vanderbilt i Rotschild
- Bojnik Archibald Butt, vojni savjetnik predsjednika Tafta te bliski prijatelj Theodora Roosevelta
- William T. Stead, poznati britanski pisac i izdavač
- Jacques Futrelle, francuski krimi pisac
- R. Norris, poznati europski tenisač
- Arthur Godfrey Peuchen, vojni ataše SAD-a
- Bruce Ismay
- Thomas Andrews, konstruktor Titanika

Planirano putovanje su zbog bolesti morali odgoditi James Pirrien, predsjednik Harland & Wolff brodogradilišta i James Pierpoint Morgan.

Sudbine triju bogataša

John Jacob Astor, Isidor Strauss i Benjamin Guggenheim. Sva trojica su stradala u brodolomu Titanica.

John Jacob Astor je u to vrijeme bio najbogatiji čovjek na svijetu. Njegova imovina se procijenjivala na oko 500 miliona dolara, sto bi danas iznosilo oko 11 milijardi dolara. Njegov pradjed se obogatio trgovinom krznima i Astori su bili nesporno najutjecajnije dinastije u SAD. Sa svojim rođakom Williamom Valdorffom Astorom sagradio je i elitni hotel Valdorff-Astorija.

Medijska priča kaže da je J.J. Astor odbio ući u prvi čamac za spašavanje koji mu je ponuđen, verujući da je oštećenje na brodu malo i da je brod nepotopiv. Onda se, navodno, predomislio i prihvatio da se ukrca u čamac broj četiri. Ali, dežurni oficir mu je tada rekao da to nije moguće dok se ne ukrcaju sve žene i djeca, jer je naređenje kapetana bilo da se spašavaju prvo žene i djeca. Tako je Astor ukrcao samo svoju ženu.

Priča još kaže da je uzalud pokušavao da uvjeri oficira da mora biti uz svoju ženu koja je u "drugom stanju". Ali, nije pomoglo i najbogatiji čovjek na svijetu ostao je na brodu koji tone. Za razliku od Astora, običan mornar koji je "prvi ugledao ledeni brijeg" i o tome svjedočio pred Kongresom, Frederik Flit, spasio se.

Tijelo Astora pronađeno je u ponedjeljak, 22. travnja u vodi. Pronašao ga je tegljač "McKay -Bennett".

John Jacob Astor

Benjamin Guggenheim bio je nasljednik više rudnika zlata, srebra i bakra. Živio je više u Parizu zbog poslova (ili ljubavnice kako je to tvrdio narod), dok mu je žena s obitelji bila u New Yorku. Guggenheim se na Titanic ukrcao s tada popularnom francuskom pjevačicom Leontin Ober.

Jedna od verzija kaže da je svoju partnericu stavio u čamac za spašavanje, a onda je otišao do svoje kabine i obukao svečano odijelo. Uz čašu viskija i u pratnji svog batlera odlučio da se suoči sa sudbinom riječima: "Obukli smo najbolje i spremni smo da odemo kao džentlmeni". Djelatniku broda je kasnije rekao: "Recite mojoj ženi da sam učino najbolje vršeci svoju dužnost". Njegovo tijelo nikada nije pronađeno.

Benjamin Guggenheim

Isidor Strauss bio je vlasnik robnih kuća Macy's. On i njegova žena navodno nisu htjeli da se odvoje i odlučili su da odu zajedno zagrljeni u krevetu u svojoj kabini.

Isidor Strauss

Sve u svemu, po medijskoj priči, ispada da su se sva trojica olako odrekla svog bogatstva i života. Pukovnik Astor je čak ponizno molio oficira najnižeg ranga da ga pusti u čamac sa ženom. Bilo je to u 1:45, prema svjedocima, dakle puna dva sata nakon udara u brijeg.

Prtljaga

Na brod je utovareno oko 560 tona raznog tereta.

Među ukrcanim teretom moglo se naći:

33 tone mesa
5 tona svježe ribe
2 tone suhe ribe
3,5 tona slanine i šunke
40 000 svježih jaja
1,2 tone kobasica
40 tona krumpira
1,5 tona maslina
1,5 tona rajčica
7 000 glavica zelene salate
1 000 vekni slatkog kruha
800 kg sladoleda
1 tona kave
350 kg čaja
4,5 tona riže i graška
4,5 tona šećera

4,5 tona žitarica
36 000 jabuka
36 000 naranči
16 000 limuna
500 kg marmelade
6,7 litara mlijeka
1 000 boca vina
20 000 boca piva
850 boca žestokih pića
1 200 boca mineralne vode
8 000 cigareta
5,9 tona ugljena

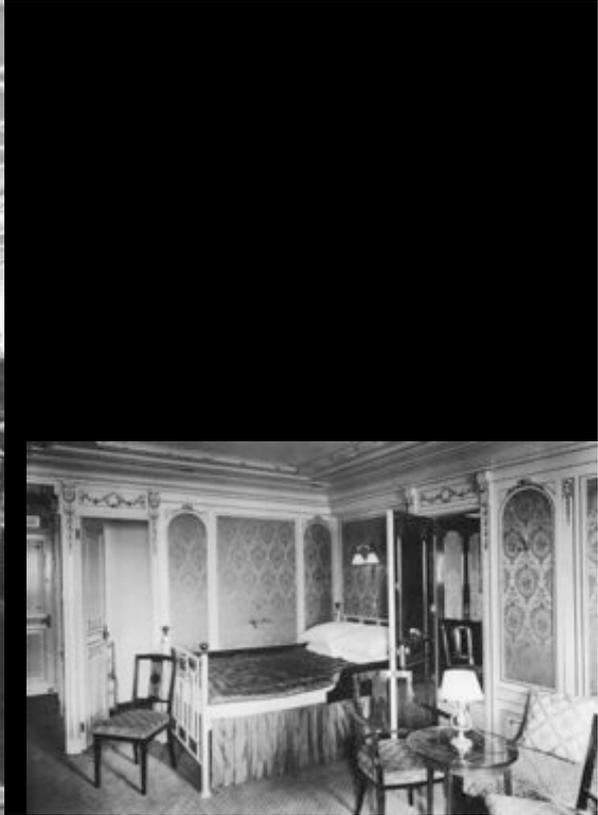

Ukrčavanje tereta

PRILOG 3. POGLAVLJU

Fotografije sadržaja broda i putnika

4. BRODOLOM

Na komandnom mostu, stajao je prvi časnik William Murdoch, s njim je bio četvrti časnik Boxhall koji se tog trenutka nalazio u časničkim prostorijama. U kormilarnici za kormilom je stajao Robert Hichens, a uz njega šesti časnik Moody. Nepunih 20 minuta prije nego im je završila smjena, Frederick Fleet i Reginald Lee koji su stajali na promatračnici 50 m iznad površine mora, ugledali su ledenjak na udaljenosti oko 500 m od broda. Sudar s ledenjakom bio je neizbježan.

Promatrači na brodu su 14. travnja 1912. u 23:40 opazili ledeni brijeg ispred broda. William Murdoch zapovjedio je oštri zaokret ulijevo, okretanje motora u rikverc i zatvaranje nepropusnih odjeljaka. Titanic je bio prevelik i išao je prebrzo, zbog toga se nije mogao zaustaviti. Nakon 37 sekundi započelo je potapanje broda.

William Murdoch, prvi časnik

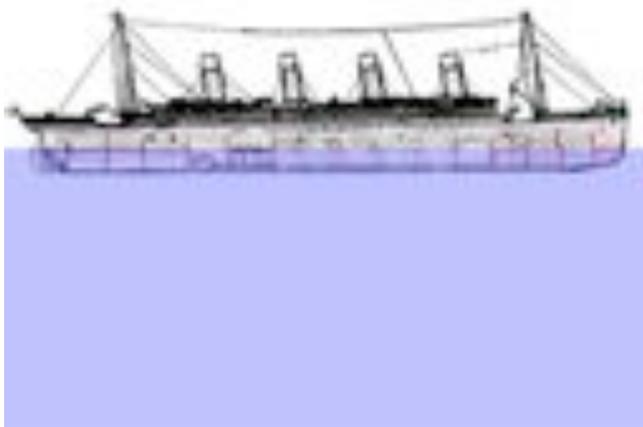
Točno u 23:40 (po brodskom dnevniku) na položaju 41°46' N, 50°14' W, Titanic se sudario s ledenjakom koji mu je probio 5 nepropusnih komora, te zahvatio jednim dijelom i 6. Brod je bio rasporen po dužini od 75 metara. Šteta je bila sljedeća: voda je bila u pramčanom prostoru, u tovarnom prostoru br. 1, u tovarnom prostoru br. 2, u poštanskoj prostoriji, u kotlovnici br. 6 i u kotlovnici br. 5.

Titanic je mogao ploviti s 4 napunjene nepropusne komore, ali to nije mogao s 5 preplavljenih komora jer je vodotporna pregrada između 5. i 6. komore dosegala

samo do E-palube. Kada se prvih 5 komora popuni, težina nakupljene vode potisnut će pramac prema dolje i voda će se prelići u slijedeću komoru i tako redom u ostale komore, jednom običnom lančanom reakcijom.

Da se Titanic sudario kojim slučajem izravno pramcem u santu, došlo bi do jakog udarca, bilo bi puno ozlijeđenih i možda po koji mrtvi, ali ne bi potonuo. Pramac bi bio uništen, ali bi brod mogao nastaviti plovidbu.

23:40

Vrijeme sudara Titanica sa santom leda

Nakon 23 minute od sudara, Thomas Andrews je kapetanu Smithu logičnim proračunom obznanio da nema izlaza i da je sudbina Titanica zapečaćena - novi brod je osuđen na potonuće. Titanic je potonuo na 3900 metara.

U životnoj se opasnosti našlo 2224 ljudi jer čamaca za spašavanje nije bilo dovoljno.

Kasnije se još puno raspravljalo o tome tko je bio krivac. Sumnje su naravno pale na kapetana, ali kapetan je samo radio ono što je bilo uobičajeno, dok sante leda ne dođu u vidno polje brzina se ne smanjuje. Govorili su da je htio osvojiti „Plavu vrpcu Atlantika“, nagradu za obaranje brzinskog rekorda u prelasku Atlantika brodom, jer nije naredio smanjivanje brzine. Titanic je bio među 5 najbržih brodova svoga vremena, ali ne i najbrži; jasno je da je Titanic zbog težine bio sporiji od Mauretanije pa ju nikako nije mogao nadmašiti u brzini.

Postavljalo se pitanje bi li uopće došlo do sudara da je na vrijeme smanjena brzina koja je iznosila 22 čvora i da su se poslušala upozorenja posada drugih brodova o ledenim santama koje slobodno plutaju (kako je bio travanj, ogromni komadi leda sa ledenjaka su se otkidali i plutali Atlantikom) unatoč kojima je Titanic nastavio ploviti istom brzinom i istom rutom (kraćim, ali i opasnijim putem), bez ikakvih mjera opreza.

Dio odgovornosti moraju preuzeti i članovi posade zaduženi za nadzor, koji su svoj posao obavljali ne koristeći nikakve instrumente i zanemarujući upozorenja na plutajuće sante leda koja su čitav dan pristizala sa svih strana.

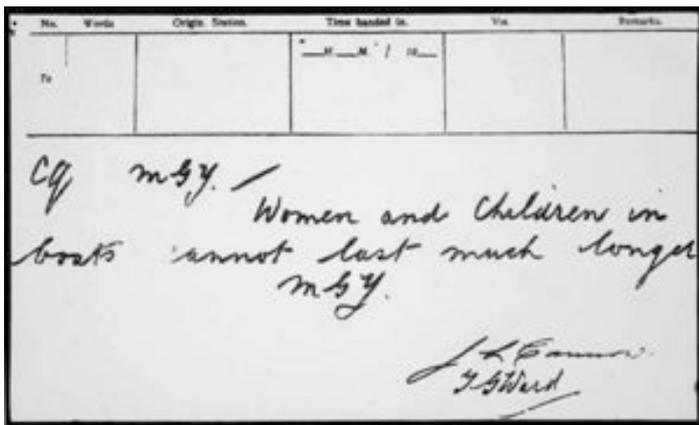

Diagram s upozorenjima na sante leda

Pretpostavljalo se da će santa biti uočena na vrijeme jer je bila dobra vidljivost. Da je more bilo nemirno, zapljuskivalo bi sante pa bi bile uočljivije. To pitanje je 1991. rasvijetlila kanadsko-ruska ekspedicija. Njihova su istraživanja pokazala da se trup na mjestu pukotine nije savijao, što bi se dogodilo s današnjim čelikom, nego je pucao. Naime, čelik s Titanicova trupa je sadržavao preveliku količinu sumpora, što je slabilo vezu među kristalima u molekularnoj strukturi. Na to je još dodatno utjecala niska temperatura oceana.

Kapetan i časnici su znali da Titanic ne može ploviti ako mu je poplavljeno više od četiri odjeljka i tada su prvi put shvatili da je more jače od „Nepotopivog“. More je brzo nadiralo u brod i došlo do kotla broj 5. Brod je počeo tonuti pramcem. No velik broj putnika još nije shvaćao što se događa. Nakon nekog vremena putnici su pozvani da se okupe na palubi s opremom za spašavanje.

Titanic je u santu leda udario na koordinatama 41° 46' N, 50 ° 14' W (oko 140 km južno od Newfoundlandске grede). Već nakon 25 minuta bilo je sigurno da će brod potonuti. U 00:25 sati je s Titanica upućen poziv u pomoć brodu Carphatiji koji je plovio 58 milja jugoistočno prema Rijeci.

Poziv u pomoć

Drugi brodovi Olympic, Virginian, Frankfurt, Baltic kojima je s Titanica emitiran prvi S.O.S. poziv u povijesti, plovili su na mnogo većoj udaljenosti, što ih je u potpunosti spriječilo da dođu na vrijeme u pomoć tonućem brodu s kojeg je javljano: „Tonemo velikom brzinom“.

No.	Words	Origin Station	Time Sent in	Via	Remarks
		Titanic			
<p>Cgd - sos w/o cgd cgd - m 57 We are sinking fast passengers are being put into boats m 57 J. L. Cameron J. A. Ward</p>					

Poziv u pomoć

Русское Восточно-Азиатское Пароходство.					
The Russian East Asiatic S. S. Co. Radio-Telegram.					
Received from		S. S. <i>Burma</i>		Delivered to	
1		1		1	
No.	Words	Origin Station	Time Sent in	Via	Remarks
691		Titanic	1158 ^h April 14 th 1912		Distress Call Sigs-Loud
<p>Cgd - sos from M. S. J. We have struck iceberg sinking fast come to our assistance Position Lat 41-14' N. Lon 50-42' W m 57 J. L. Cameron J. A. Ward</p>					

Poziv u pomoć

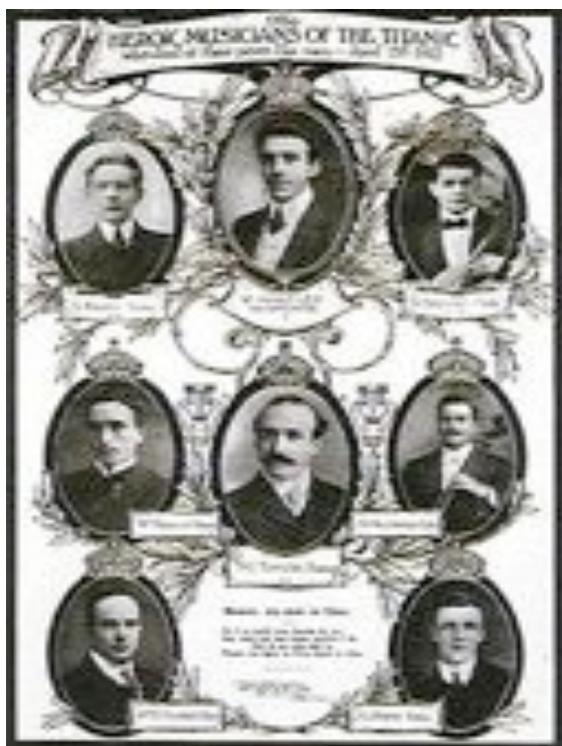
Dok su žene i djeca iz prvog i drugog rezreda ukrcavani u čamce, časnik Boxhall je ispaljivao rakete, nadajući se da će tako privući pozornost eventualnih spasilaca. Dva sata nakon sudara brod je već bio napola potopljen.

Kako je vrijeme prolazilo krma se sve više uzdizala, dok u jednom trenutku nije dosegla kut od osamdeset stupnjeva. Ljudi su počeli padati u Atlantik. Neki preko palube sa visine 60 metara. Neki su padali na još uvijek rotirajuće propelere. Dok je brod tonuo, iz prvog dimnjaka je još uvijek sukljao dim. Ubrzo se brod između trećeg i četvrtog dimnjaka prelomio, a pramčani dio se otrgnuo i potonuo. Uslijed toga krma se malo izravnala, ali je potom počela ubrzano tonuti da bi u 2:20 nestala pod vodom. Kako god je u filmu prikazano, posadi je bilo najteže. Od 888 članova posade spasilo se samo 212. U 2:05 kapetan broda Edward John Smith je naredio posadi da se pobrine za vlastitu sigurnost, a on je viđen da ulazi u komandni most. Nikada više nije viđen.

Način Titanicova tonjenja

Orkestar je svirao do zadnjeg trenutka, a trener je radio s ljudima u gimnastičkoj dvorani na mehaničkom konju. Vođa orkestra je (kada su završili jednu pjesmu), rekao: „Gospodo, čast mi je što sam svirao s vama i što sam vas poznavao (onda je svima stisnuo ruku). Idite i spasite se“. Nakon što su se svi odmakli od njega 5-7 metara, on je sam opet počeo svirati. Kada je ostatak orkestra čuo, pogledali su se međusobno i priključili mu se. Glazbom su smirivali putnike. Nekoliko putnika je to sve vidjelo i zaplakali su. Navodno su komentirali: „Gospodo, svaka čast!“. Svi članovi orkestra su također proglašeni herojima.

Članovi benda

Spašavanje preživjelih

U 00:20 kapetan Edward John Smith je naredio posadi da pripreme čamce za spašavanje. Gotovo dva sata nakon što je Titanic potonuo, u 04:10, R.M.S. Carpathia je stigao na mjesto nesreće, te je pokupio dio preživjelih is spasilačkih čamaca. Tokom idućih nekoliko sati, ostatak preživjelih je također spašen.

Na brodu Carpathia, održana je kratka molitva za spašene, te za sjećanje na one koji su izgubili svoje živote.

Čamci s preživjelima veslaju prema Carpathiji

Istog jutra u 08:50 sati, Carpathia je krenuo za New York, gdje je stigao 18.04. Kada je potvrđen broj žrtava, ljudi iz kompanije „White Star Line“ su poslali brod „MacKay-Bennet“, koji je trebao pronaći tijela preminulih. Ukupno 338 tijela je pronađeno. Neka od njih nikada nisu bila identificirana. Samo jedan čamac se vratio nakon potonuća Titanica da provjere ima li još preživjelih u vodi. Spasili su još 7 života.

Umjesto 48, Titanic je imao samo 20 čamaca za spašavanje, u koje su se najprije ukrcavali putnici 1.klase

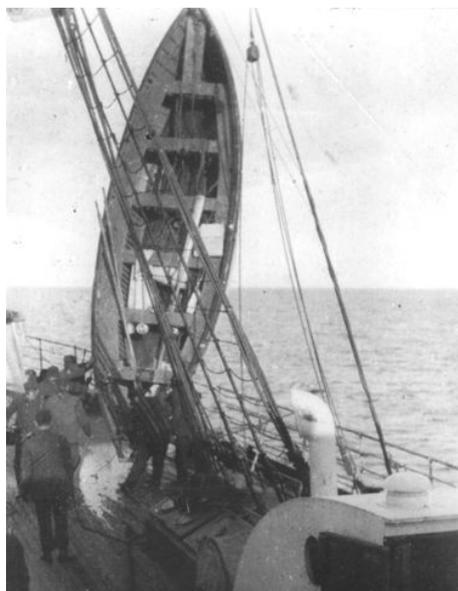

Čamci za spašavanje

Nakon brodoloma u čamcima je sjedilo 710 osoba, a moglo ih je biti 1178 (čamac broj 7 spušten je u more sa samo 28 ljudi, iako ih je mogao promiti 65 kao i svi ostali čamci). Oko njih je plutalo 300-injak osoba, uglavnom već mrtvih. Neki od njih umirali su od hipotermije jer je temperatura vode bila oko -2°C , drugi su umrli od pada s velike visine. Nakon detaljnog istraživanja Titanica, utvrđeno je da je najgora smrt zadesila oko tridesetak strojara koje je brodolom zadesio u potpalublju gdje su radili do zadnjih trenutaka.

PRILOG 4. POGLAVLJU

Fotografije preživjelih putnika

10/17/12
From Titanic
Good Bye all
Bark of Daniel
Bark

5. OLUPINA

Mjesto potonuća nije istraživano pune 74 godine. Naime, u trenutku potonuća nisu postojali sofisticirani uređaji za pretraživanje dubokih voda. S druge strane, nitko nije želio uložiti milijune dolara za vađenje olupine legendarnog, ali zahrđalog broda s dubine od 3900 metara.

Tehnologija za spuštanje do Titanica tek se trebala razviti, a netko je trebao i osmisliti projekt koji će ne samo pokriti troškove ekspedicije nego i ostvariti veliku zaradu. Ipak, 1980., 1981. i 1983. godine provedene su pod vodstvom Jacka Grimma tri neuspjele potrage za Titanicom. Poslije njegova istraživanja znalo se gdje Titanic ne leži. Promašio je mjesto olupine za samo jednu i pol nautičku milju, što je za ogroman prostor poput Atlantika vrlo malo.

Za prvo spuštanje na Titanic bila je presudna vojna tehnologija jer je američka mornarica bila spremna financirati trodnevno isprobavanje novih aparata za podvodno istraživanje.

Olupinu su 1985. g. pronašli Robert D. Ballard i Jean-Louis Michael.

Robert D. Ballard

Jean-Louis Michael

U posljednjim satima istraživanja francusko-američke ekspedicije 1985. godine, posada istraživačkog broda „Knorr“ pod vodstvom pomorskog istraživača dr. Roberta Ballarda s „Oceanografskog instituta Woods Hole“ iz Massachusettsa, uočila je jedan od Titanicovih kotlova, u izravnom prijenosu s kamere koju su vukli iznad oceanskog dna. U prijašnjim istraživanjima bili su korišteni samo sonari, što je očito bilo nedovoljno.

Ovo je istraživanje bilo posve uspješno jer su stečena prva saznanja o stanju broda. Sada je dokazano da je trup broda prelomljen na dva dijela (udaljenost od jednog do drugog je oko 600 metara, krma je južno od pramca), dimnjaci ne stoje uspravno (kako se do tada mislilo), komandnog mosta više nema (prilikom tonjenja zbog velike brzine propadanja kroz 3900 metara, voda je odlomila komade drvene i željezne konstrukcije), postoje još jedino neke palubne prostorije.

Titanicova olupina na dnu oceana

Oko olupine nalazi se veliko polje raspršenih dijelova broda i broskog inventara. Krma broda tada nije nađena, nego su tek snimke morskog dna pokazale gdje je krma. Nakon godinu dana 9.8.1986., Ballard se na istraživačkom brodu „Atlantis II“ vratio potopljenom Titanicu da ga istraži u potpunosti.

Na raspolaganju je imao podmornicu „Alvin“, kojom se spustio na potopljeni brod i prototip daljinski upravljani minirobota „Jason Junior“ (JJ), kojeg je koristio za ulazak na mjesta koja su bila premala ili preopasna za „Alvina“.

Podmornica «Alvin»

Trećeg dana istraživanja, JJ vrijedan pola milijuna dolara, ispao je iz svog ležišta na čamcu i počeo je tonuti sve dublje. Ronioci su požurili za njim i uspjeli ga dignuti na gumeni čamac. No, ovo nije bila jedina nezgoda.

Uređaji su se nekoliko puta kvarili i onemogućavali daljni tijek akcije. Ipak je pronađeno pet brodskih kotlova, četiri tovarne dizalice, tri strujna telegrafa, ostaci telefona, ventilatori, tri blagajne, nekoliko kada, dijelovi stubišta, cipele, odjeća, umivaonici, pune boce šampanjca, ženske torbice, češljevi, ogledala, igračke, ostaci klavira, posuđe, alati.

Posuđe pronađeno na dnu oceana

Ljudskih ostataka nigdje nije bilo. Kostii su se kemijski (zbog mulja čiji je PH bio 4 i koji je stvorio kiselu reakciju na olupini) i mikrobiološki razgradile. Značajnu aktivnost mikroorganizama na olupini dokazao je mikrobiolog Roy Cullimore. Nekoliko dana prije završetka istraživanja Ballard je na neoštećeni dio palube stavio brončanu spomen-plaketu s tekstom „U spomen dušama onih koji su 15.04. potonuli zajedno s Titanicom.

Izronjavanje predmeta s olupine počelo je već 1987., a provodio ga je „Francuski institut za istraživanja i eksploataciju predmeta s morskog dna“ (IFREMER). Francuzi su se podmornicom Nautilus, vrijednom 20 milijuna dolara, 30 puta spustili do olupine i izvadili oko 900 različitih predmeta. Odstranili su čak i zvono za uzbunu koje je bilo u promatračnici na prednjem jarbolu (odakle su Frederick Fleet i Reginald Lee ugledali santu 20 minuta prije kraja svoje smjene na udaljenosti 500 metara od broda na visini od 35 metara), uslijed čega se promatračnica srušila.

U 6. mjesecu 1991. poduzeto je zadnje spuštanje, pri čemu su korištene ruske podmornice serije „MIR“. Ova kanadsko-ruska ekspedicija vršila je znanstvena ispitivanja olupine. Pomoću jedne od dviju podmornica postavljena je rasvjeta, a na drugoj je bila 70-milimetarska IMAX kamera. Napravljeno je oko 600 slika i oko 50 sati videozapisa.

Fotografije Titanicove unutrašnjosti danas

Članovi ekspedicije ispitivali su i životne oblike i prirodne procese u okolici olupine, pri čemu su otkrili 24 nove vrste morskih životinja. Godine 1993. osnovana je kompanija „RMS Titanic“ koja je odlukom „Američkog federalnog suda“ dobila pravo vlasništva nad izvađenim predmetima. Obvezala se na zaštitu i čuvanje zbirke koja će uvijek biti dostupna javnosti. Za ostvarivanje prihoda organizirane su mnoge izložbe. Najveća je bila postavljena u studenome 1997. u „Međunarodnom muzeju“ na Floridi.

Komentar Roberta D. Ballarda o olupini: «Duboko me dirnula olupina na dnumora. Ovdje, u tom sablasnom prostranstvu morskog dna 550 kilometara udaljenog od Newfoundlanda, ponovno se obratiše ti ljudi koji preminuše u hladno praskozorje 15.04.1912. godine.

Podsjetnik na Titanic kao plutajuću palaču imućnih i moćnih – sanduk još neotvorenih boca pjenušca – ležao je još na dnu. Škrinja u kojoj su bile boce već je odavno nestala, proždrlji su je mekušci koji jedu drvo. Pokraj boca nalazile su se pločice ukrašene crveno-bijelim šarama, vjerojatno iz broskog salona. Odjednom sam zamijetio žensku cipelu kako leži postrance. Nedaleko su se nalazila tri velika češlja i par manjih cipela koje su zacijelo pripadale djetetu. A pokraj njih džepno zrcalo. Kako su se svi ti predmeti našli zajedno na dnu? Je li veća cipela pripadala majci koja je raščešljavala prekrasnu dugu kosu svoje kćeri? Kako je izgledalo djevojčičino lice koje se nekada odražavalo u tom ogledalcu? Nedaleko od tog mjesta nalazio se još jedan par cipela koji je priradao mladoj djevojci i još jedan par pored nečega što je meni ličilo na mornarsku kišnu crnu kabanicu. Sam par cipela ne može padati 3900 metara i tako sletjeti. Taj put cipele su prevalile zajedno.

Ženske cipele pronađene na dnu oceana

Prošlo je 19 godina otkako sam s francusko-američkim timom pronašao Titanic. Vratio sam se da bih vidio kako se promijenio. Znao sam da je privatna tvrtka za izvlačenje potonulih brodova „RMS Titanic Inc.“, zakonski izronila na tisuće predmeta s olupine koje smatram posvećenim grobom. Ruske podmornice povele su holivudskog redatelja Jamesa Camerona i druge do olupine također ne prekršivši zakone, ali su se navodno zabile u trup broda. Jedna pivovara bila je pokrovitelj utrke u kojoj su se izvlačile boce sa engleskom bijelom pivom. Jedan je njujoroški par čak malom podmornicom zaronio do pramca Titanica kako bi se dolje vjenčao. Bila je to obična farsa – dogodilo se upravo ono što sam se nadao da se neće dogoditi. Poticao sam ostale da se prema ostacima Titanica odnose dostojanstveno, no oni su ga pretvorili u cirkus na seoskom sajmu.

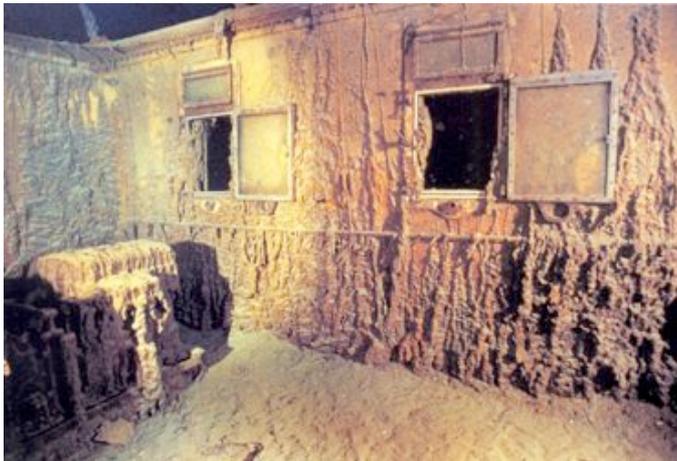
Što je još gore, neki od tih posjeta navodno su oštećivali Titanic. Kako bih se u to uvjerio, udružio sam se u pokroviteljstvu ekspedicije s kapetanom Craigom McLeanom, ravnateljem za pomorska istraživanja pri „Državnoj upravi za oceane i atmosferu“ (NOAA). U proteklih nekoliko godina NOAA je nenametljivo radila na stvaranju međunarodnog sporazuma kojim bi se zaštitio Titanic. Vjerovao sam da bi naša ekspedicija, u sklopu koje bi se pregledalo trenutačno stanje broda, pripomogla tome (naime, samo dva tjedna nakon što smo posjetili olupinu sporazum su potpisale Sjedinjene Američke Države i Velika Britanija).

Osim što trpi posljedice posjeta ljudi, Titanic se raspada i prirodnim putem. Bakterije koje nagrízaju željezo rastaču mu trup. Čak sam pročitao članak u kojem se pretpostavlja da je ribarenje na području Velikih sprudova (Great Banks) toliko smanjilo broj riba da sav nepojeden plankton pada na brod i ondje postaje hrana mikrobima.

Titanicovo raspadanje

Najpoznatija svjetska olupina mogao bi za otprilike 20ak godina nepovratno nestati. Uzbunu su podigli podvodni istraživači koji su godinama redovno posjećivali ostatke čuvenog broda na dnu u kanadskim atlantskim vodama.

Prilikom najnovije posjete, uočili su da se hrđa proširila i zahvatila mnogo veći postotak površine na metalnim dijelovima čuvenog putničkog parobroda.

Titanicov izgled danas

Neki od stručnjaka kažu da su višestruki pokušaji dizanja Titanica na površinu, kao i odobrene, ali i ilegalne posjete turista i lovaca na potopljeno blago, mnogo doprinijele bržem korodiranju broda. Međutim, drugi tvrde da je uzrok ovako brzog hrđanja u inače hladnim vodama prije svega u pojačanom ribarenju iznad tog područja. Smanjena količina ribe, kaže jedan od stručnjaka, znači i da je uništena prirodna regulacija količine mikroorganizama. Oni sada padaju na dno i biloškim putem pospješuju koroziju. Tempo propadanja olupine je takav da, kako su znanstvenici izračunali, more i hrđa dnevno pojedu oko 300 kilograma željeza sa Titanica.

Paluba, časničke kabine i jarbol, već su se urušili i nestali pod pijeskom, a hrđa je opasno zahvatila i pramac broda, čuven kao mjesto s kojeg je Leonardo DiCaprio u filmu Jamesa Camerona „Titanic“ uzvikivao: „Ja sam kralj svijeta“.

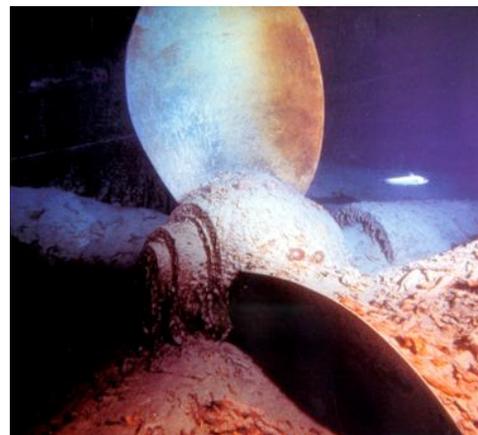

Pramac broda

Mjesto potonuća Titanica locirano je na oko 600 kilometara jugoistočno od Newfoundland. Ipak, veliki broj dijelova olupine, posebno dijelovi korita, nedostajali su, pa se vjerovalo da se korito prilikom pada na dno raspalo na veliki broj manjih komada koji su se razletjeli dalje od glavne olupine.

PRILOG 5. POGLAVLJU

Fotografije olupine

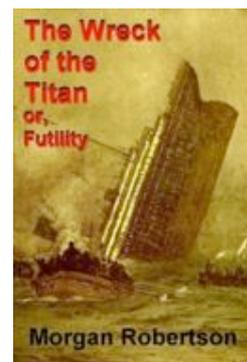
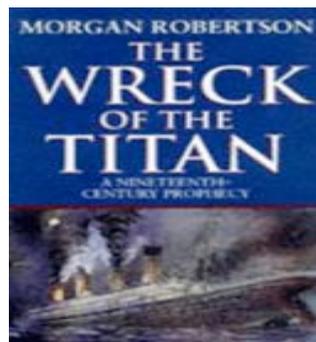
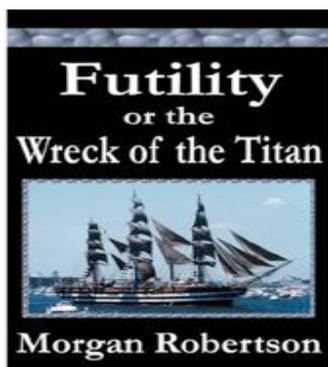

6. JESTE LI ZNALI?

(Zanimljivosti koje su manje poznate)

Proročanstvo Titanica

Još 1898. godine pisac po imenu Morgan Robertson smislio je priču o prekooceanskom brodu većem od svih do tada napravljenih. Priču je nazvao "Uzaludnost" (Futility). Kasnije je preimenovana u "Olupina Titana" (The wreck of Titan). Taj brod iz knjige imao je frapantne sličnosti sa jednim brodom koji je zaista izgrađen 14 godina kasnije u jednom britanskom brodogradilištu – Titanicu.

Naslovne stranice knjige Morgana Robertson

Na putu prema New Yorku jedne travanjske noći brod je udario u santu leda u sjevernom Atlantiku. Iako je nakon katastrofe Titanica objavio roman ponovno s malim izmjenama, sličnosti su ostale zapanjujuće. Titanic je imao 66000 tona istisnine, Robertsonov 70000 tona istisnine, Titanic je bio dugačak 882,5 stopa, Robertsonov 800, oba su imala tri elise i brzinu 24-25 čvorova. Oba su mogla nositi 3000 ljudi, oba su imala čamce za spašavanje za tek dio putnika.

Robertsonov brod iz knjige je jedne hladne travanjske noći udario u ledeni brijeg sjevernom Atlantiku. Stvarni brod je noću 14. aprila 1912. (u 23.40, udario u ledeni brijeg, također u sjevernom Atlantiku.

Morgan Robertson , autor knjige

Agonija broda koji tone u Robertsonovoj priči trajala je 2 sata. I stvarni brod je nakon oštećenja tonuo 2 sata.

Ali, ni to nije sve. Robertson je svoj brod nazvao «Titan». Fiktivni "Titan" je putovao iz New Yorka za Liverpool, a pravi Titanic iz Sautemptona za New York.

Evo kako je Robertson opisao nepotopivi brod "Titan" u svojoj knjizi: "Sa mosta inženjerske sobe i sa mnoštva drugih mjesta na palubi 92-oja vrata od 92 vodootporna odjeljka mogla su biti zatvorena za samo pola minute okretanjem poluge. Vrata su se također automatski zatvarala u kontaktu s vodom. Sa devet potopljenih odjeljaka brod je mogao i dalje ploviti i kako nije postojala takva mogućnost da se oni toliko napune vodom, parobrod "Titan" smatran je praktično nepotopivim!". Titan je imao 15 vodootpornih odeljaka, a Titanic samo 9.

Teorije zavjere

- **Prokletstvo Titanica** - Teorija prema kojoj je za potonuće kriva praksa tvrtke White Star Line da ne krsti brodove pri porinuću.
- **Potopili ga zbog osiguranja** - Prema knjizi Robina Gardinera, Titanic nikad nije potonuo. Potonuo je Olympic, koji je preuređen da izgleda kao Titanic. Kompaniji je trebao donijeti ogromno osiguranje.
- **Protestanti prokleli brod** - Jedna od legendi vezana je uz Belfast gdje je brod sagrađen. Navodno je dobio broj 390904 čija refleksija podsjeća na slogan 'ne Papa' sjevernoirskih protestanata. Taj antagonizam prema katolicima smatrao se uzrokom potonuća.

- Najslavniji brod na svijetu sudario se sa santom leda 1912. godine u mirnoj noći bez vjetrova i valova. Dosad se vjerovalo da je Titanic plovio prebrzo te da je ledena gromada uočena prekasno.

Međutim, Louise Patten (56), spisateljica i praunuka drugog časnika Titanica, Charlesa Lightollera, najviše rangiranog među preživjelim pomorcima, u svojoj novoj knjizi otkriva sasvim drugačiju priču koju joj je prije 40 godina ispričala baka, a prema kojoj je glavni krivac za sudar bio kormilar.

Lightoller kobne noći sa 14. na 15. travnja nije bio na dužnosti, međutim nakon sudara na posljednjem sastanku na zapovjednom mostu od kolega je saznao što se dogodilo. Nakon havarije proglašen je herojem, a prešutio je istinu prilikom dva ispitivanja jer se bojao da bi vlasnik linije mogao bankrotirati, a njegovi kolege ostati bez posla.

'Da nije bilo greške, brod je mogao vrlo lako izbjeći santu', izjavila je Patten za Daily Telegraph. 'Umjesto da okrene Titanic ulijevo, kormilar Robert Hitchens se uspaničario kada je vidio santu pred brodom i okrenuo u krivom smjeru.'

Patten kaže da je to bilo vrijeme prelaska s jedara na parni pogon te da su sustavi upravljanja u nekim slučajevima bili potpuno suprotni. 'Nakon što je greška napravljena', objašnjava spisateljica, 'imali su samo četiri minute da promijene kurs, a kada je prvi zapovjednik William Murdoch uočio Hitchinsovu grešku i pokušao je ispraviti, već je bilo kasno.'

Lightoller je također čuo kada je čelnik kompanije White Line Star, J. Bruce Ismay, nagovorio kapetana da nastavi ploviti, što je znatno ubrzalo njegovo putovanje prema dnu. 'Da je Titanic stajao na mjestu, preživio bi bar do dolaska spasilačkog broda i nitko ne bi morao umrijeti', objasnila je Patten.

Ne samo ta pitanja, nego i mnoga druga se postavljaju o potonuću tad najmodernijeg broda na svijetu, za kojeg se govorilo prije nego je i zaplovio, da ne može potonuti.

Ostaci

U riječkom Pomorskom i povijesnom muzeju se nalazi jedan od nekoliko sačuvanih primjeraka prsluka za spašavanje sa Titanica. Bilo je govora da je to jedini prsluk na europskom tlu.

Prsluk za spašavanje u riječkom muzeju

Zanimljivosti o putnicima

Svaki grad ili selo u Europi koje je imalo nekog svog na Titanicu, to i iskazuje u vidu spomenika ili spomen ploče. Hrvatska je imala 30 putnika na Titanicu, 76 mornara na Carphatiji i još nepoznat broj hrvatskih putnika, znači preko stotinu Hrvata je sudjelovalo direktno ili indirektno u najpoznatijoj pomorskoj katastrofi u povijesti, ali u Hrvatskoj nigdje nemamo ni traga o tome.

- Članica Titanicove posade **Violeta Jessop** ne samo da je preživjela njegovo potonuće, nego se poslije ukrcala i na Britannic koji je isto tako bio potopljen pod njezinim nogama, a prije Titanicova potonuća doživjela je na Olympicu sudar s krstaricom Hawke. Umrla je prirodnom smrću.

Violeta Jessop

- Za vrijeme brodoloma Titanica 36-godišnji **Rene Jacques Levy** prepustio je svoje mjesto u čamcu za spašavanje jednoj od putnica na brodu, ostavši na njegovoj palubi.

Povodom stogodišnjice jedne od najvećih pomorskih tragedija u povijesti francuski će kemičar biti poshumno odlikovan za taj čin. Odlikovanje će primiti netko od Levyjevih potomaka, a bit će mu uručeno u travnju 2012.

Zahvaljujući arhivskim zapisima doznalo se za sudbinu mladoga kemičara Levyja, rođenog u Nancyju 1875., koji je u Kanadu emigrirao 1903. zajedno sa suprugom i troje djece. U Europu se vratio 1912. kako bi prisustvovao jednome pogrebu, nakon čega se ukrcao u Titanic da bi se vratio obitelji.

Rene Jacques Levy

- **Ruth Dodge**, supruga bankara i putnica prvog razreda na Titanicu, zadnjeg je dana na brodu, 14. travnja 1912. godine, spakovala primjerak menija od ručka u svoju torbicu, a da nije mogla ni zamisliti koliku će vrijednost taj komadić papira imati sto godina kasnije.

Nakon što su preživjeli potonuće, sačuvani je meni do danas ostao u vlasništvu porodice Dodge.

U susret stotoj godišnjici tragičnog događaja, meni će se prodati na aukciji u Londonu 31. ožujka, datuma koji je također simboličan jer predstavlja 100 godina od završetka gradnje "nepotopivog" putničkog broda Titanic.

Portal Gastro navodi da aukciju organizira kompanija Henry Aldridge & Son, vodeći svjetski aukcionar suvenira s Titanica. Iako svi predmeti s potopljenog broda danas dostižu veliku vrijednost, meni je jedan od rjeđih suvenira koji se prodaje. Taj primjerak je kolekcionarima vrlo zanimljiv jer na sebi nosi datum potopa Titanica.

Početna cijena mu je 150.000 dolara.

- Posljednja preživjela s Titanica, **Millvina Dean**, prodala sve za starački dom: Prikupila je 53.906 američkih dolara, deset puta više nego što se nadala.

Millvina Dean

Kada je samo dva mjeseca stara Millvina Dean stigla u New York s majkom i bratom nakon što su preživjeli potonuće Titanica, dan im je kovčeg s doniranom odjećom ne bi li im se pomoglo.

Sada, više od 96 godina poslije, taj poklon pomaže posljednjoj preživjeloj putnici Titanica da lakše proživi svoje posljednje dane.

Dean je prodala maleni pleteni kovčeg, zajedno s drugim uspomenama sa zlosretnog broda, na aukciji kako bi platila starački dom.

Prikupila je 53.906 američkih dolara, deset puta više nego što se nadala. Samo je kovčeg postigao cijenu od 18.650 dolara. "To je velik novac. Siguran sam da će biti sretna kada joj priopćimo vijest", rekao je predstavnik aukcijske kuće Andrew Aldridge.

Predmeti su prodani u sklopu aukcije predmeta s Titanica koju je organizirala kuća Henry Aldridge & Son na jugu Engleske. Dean je prodala i rijetke slike Titanica te pisma kojima je Titanic Relief Fund njezinoj majci ponudio naknadu od funtu, sedam šilinga i šest penija tjedno.

Dean (96) živi u privatnom staračkom domu Woodlands Ridge u Southamptonu, matičnoj luci Titanika, otkako je prije dvije godine slomila kuk.

Elizabeth Gladys "Millvina" Dean bila je tek novorođenče kada je u noći 14. travnja 1912. Titanic udario u santu leda četiri dana nakon isplavljanja iz luke. Brod nije imao dovoljno čamaca za spašavanje za svih 2.200 putnika i članova posade.

Dean, njezina majka Georgetta i brat Bertram Jr. bili su među 706 ljudi, većinom žena i djece, koje je spasio parobrod Carpathia. Njezin otac Bertram Dean poginuo je.

Lillian Asplund, posljednja Amerikanka koja je preživjela nesreću Titanica, umrla je 2006. u dobi od 99 godina. Druga putnica, Britanka **Barbara Joyce West Dainton**, umrla je u studenome prošle godine u dobi od 96 godina.

Zbirka predmeta koji su pripadali Asplund prošle je godine prodana za više od 100.000 funti.

- Violina koju je svirao vođa orkestra s Titanica **Volis Hartly** dok je brod tonuo navodno je pronađena.

Prema pisanju "Daily maila" stručnjaci koji su bili angažirani da pronađu čuvenu violinu sada pokušavaju utvrditi da li je pronađeni instrument zaista Hartlijev, koji je poginuo sa ostalim članovima orkestra.

Članovi slavnog benda

Rezultati provjere bi biti poznati do kraja godine. Ako se dokaže da je violina zaista pripadala Hartliju, mogla bi postati najskuplji predmet sa Titanica koji će biti prodan na aukciji.

Čitav orkestar sa Titanica ušao je u povijest nakon odluke da nastavi svirati iako brod tone.

Violina kakvu je svirao Hartly

Skoro sve što je posjedovao Hartly od stvari je pronađeno - odjeća, prsten, olovka, zlatna tabakera, srebrna kutijica za šibice, sat sa lancem, kao i nekoliko makaza koje su vraćene njegovom ocu, međutim violina nije pronađena.

- Na Titanicu je osim putnika bilo i 12 pasa. Između ostalih Francuski bulldog, Pekinezer i Danac. Samo tri su preživjela: Pekinezer i dva Pomeraniansa, koje su spasili njihovi vlasnici.

Fotografija pasa s Titanica

Obljetnica

- U travnju 2012., kada se navršava stogodišnjica potonuća Titanica, jedan će prekooceanski putnički brod, na kojemu će se nalaziti i članovi obitelji žrtava brodoloma, krenuti na krstarenje istom rutom kojom je plovio legendarni parobrod. Jedina je razlika što je Balmoral morao isploviti dva dana prije nego što je Titanic, budući da je manji brod slabije snage.

Kruzer Balmorala trebao bi 8. travnja 2012. isploviti iz luke Southampton, a 14. travnja doploviti do mjesta na kojemu se nalazi olupina Titanica. Na putovanju će putnici posjetiti francuski Cherbourg i irski Cobh, izjavio je predstavnik britanske putničke agencije Miles Morgan Travel, koja organizira putovanje.

Balmoral će preploviti sjeverni dio Atlantika, a u noći na 15. travnja 2012. stići će i do mjesta na kojemu je Titanic udario u santu leda, pri čemu je poginulo 1.500 putnika. U znak sjećanja na žrtve brodoloma, osam kilometara iznad olupine Titanica održat će se posebna ceremonija. Brod će potom nastaviti putovanje prema newyorškoj luci.

Organizatori su se potrudili ostati što dosljedniji pravom iskustvu Titanica, uz izuzetak same tragedije. Tako su mnogi putnici Balmorala odjeveni u odjeću s početka 20. stoljeća, od putnika prvog razreda do članova posade i poslužitelja. Poslužuje se hrana i svira živa glazba iz onog vremena, potonje u spomen glazbenicima na Titanicu koji su navodno na palubi svirali sve dok brod nije potonuo.

Brod i putnici koji kreću na memorijalno putovanje

Putnici, koji stižu iz 28 zemalja, tijekom putovanja će moći čuti i brojna predavanja stručnjaka za Titanik, poput Philipa Littlejohna, unuka jednog od preživjelih. Littlejohn je izjavio kako bi njegov djed sigurno bio ponosan da zna da će njegovu priču čuti svi putnici ovog memorijalnog putovanja

Među putnicima će biti mnogobrojni članovi obitelji žrtava, ali i onih koji su preživjeli. Među njima je Jane Allen. "Rezervirali smo mjesto kako bismo odali počast našem rođaku Thomasu Pearsu koji je tada poginuo, no njegova supruga je preživjela brodolom", rekla je.

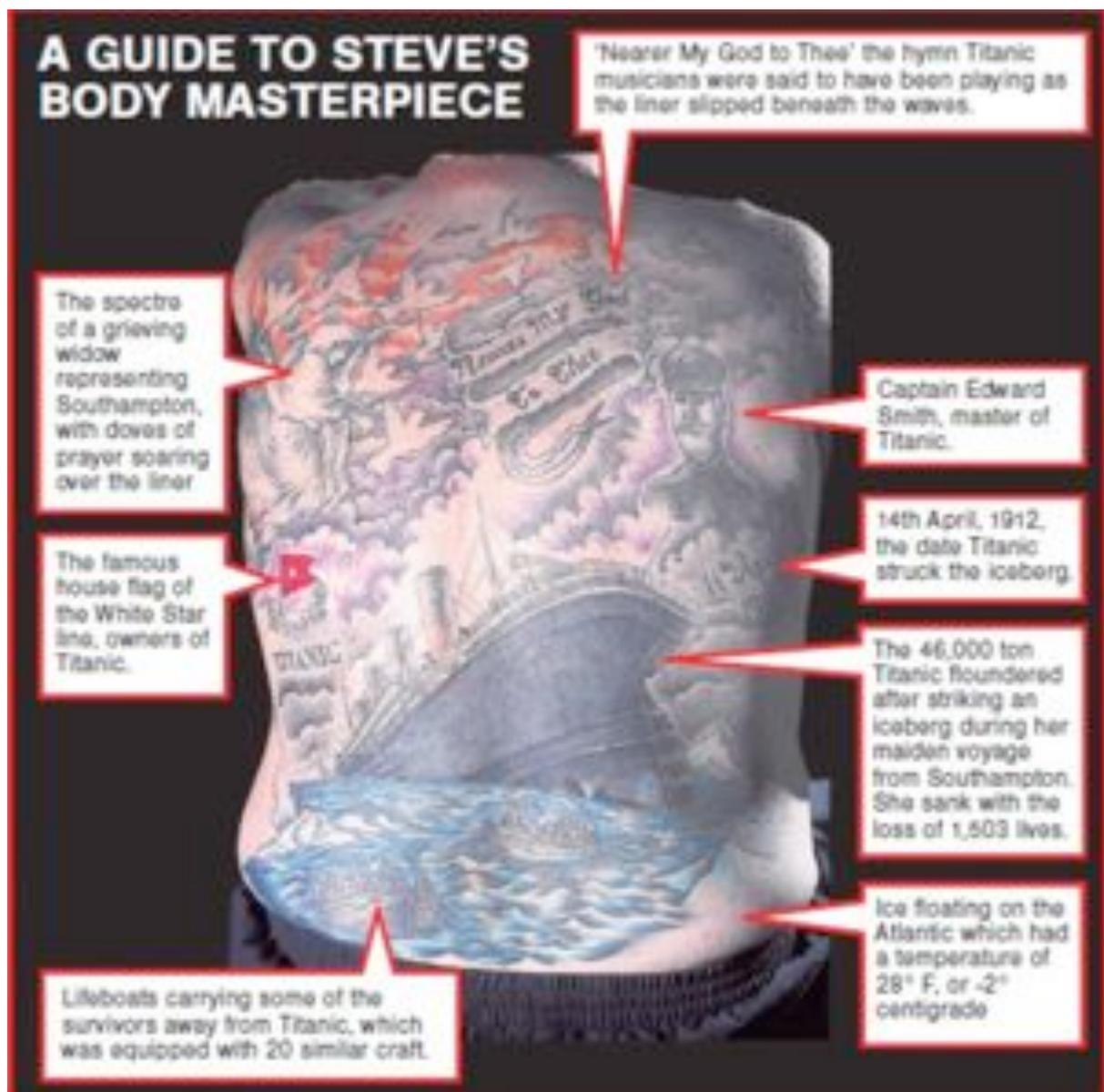
Unutrašnje uređenje broda Barmoral identično Titanicovu

Brod Barmoral kreće na memorijalno putovanje

Još poneke zanimljivosti

- Obožavatelj Titanica cijela leđa ispunio je tetovažom potonuća slavnog prekooceanskog broda. **Steve Hide** (45) iz Southamptona u Engleskoj na ogromnu tetovažu utrošio je više od 25.000 kuna i 40 sati sjedenja kod tattoo majstora.

Oduvijek ga je zanimala povijest Titanica, a ideja da povijesni trenutak tetovira na leđa pala mu je na pamet 2006. godine.

Od tada redovito odlazi u salone i dorađuje remek djelo. Tetovažu je želio dovršiti do 100. godišnjice potonuća 15. travnja 2012.

- Istraživao sam i pregledavao knjige kako bi napravio svoju sliku. Kada sam skicu donio u salon za tetoviranje činilo mi da su ljudi prilično ljuti na mene, kao i moja obitelj - prisjeća se Steve. Njegova supruga Vivienne (51) kaže kako je Steve na svakom godišnjem odmoru glavna atrakcija.

- Svi ga žele slikati i tetovažu proučiti izbliza. S godinama sam mu počela davati i savjete kako bi cijela tetovaža dobro ispala. Sada kada je gotova zaista je remek djelo - rekla je Vivienne.

Osim potonuća Titanica, Steve ima još 14 tetovaža.

- Kako bi obilježio stogodišnjicu potonuća broda, do 2012. godine proizvođač satova **Romain Jerome** izradit će 2012 luksuznih satova.

Jedan od satova izrađenih od dijelova s Titanica

Ženevski proizvođač satova Romain Jerome upotrijebio je ugljen i čelik s Titanica za novu liniju luksuznih satova. Kako bi obilježio stogodišnjicu potonuća broda, do 2012. godine izradit će 2012 satova.

Kolekciju Titanic-DNA prvi su put na prodaju ponudili u Baselu, a cijene su od 43.000 do 950.000 kuna. Upotrijebili su slitinu dobivenu od uzoraka s Titanica i čelik od kojeg je izrađena replika broda. Pri izradi bročjanika korištena je boja za čiju je izradu upotrijebljen ugljen izvađen s Titanica.

7. TITANIC KROZ 100 GODINA

Muzeji i spomenici

Oko 6 000 predmeta je izronjeno iz olupine koja se nalazi na 3900 metara ispod površine oceana. Mnogi od tih predmeta mogu se naći na više od 200 Titanic muzeja diljem svijeta. Ovo su najistaknutiji:

- Titanic Museum Attraction – Branson, Missouri
- Titanic Museum Attraction – Pigeon Forge, Tennessee
- Titanic The Experience – Orlando, Florida
- The Titanic Museum – Indian Orchard, Massachusetts
- Titanic The Artifact Exhibition – 8 Locations Worldwide
- Titanic Museum – Belfast, Northern Ireland
- Merseyside Maritime Museum – Liverpool, England
- Maritime Museum of the Atlantic – Halifax, Nova Scotia, Canada
- East Hants Historical Society – Maitland, Nova Scotia, Canada

Maketa i propeler u jednom od muzeja

Spomen-obilježja žrtvama Titanica raširena su po cijelome svijetu. osobito u Engleskoh i New Yorku. Navodimo neke od istaknutih spomenika:

- Thane – Belfast, Northern Ireland

Spomen-obilježje u Belfastu

- Memorial to the Engine Room Heroes of the Titanic – Liverpool, England
- Titanic Memorial Lighthouse – New York City, New York
- Women's Titanic Memorial – Washington, D.C.

Spomen obilježje u Washingtonu

- Ida Straus Memorial – New York City, New York
- Titanic Memorial Bandstand – Ballarat, Victoria, Australia
- Victim Gravesites – Halifax, Nova Scotia, Canada
- Southampton Titanic Memorials – Southampton, England
- Cobh Titanic Memorial – Cobh, Ireland

Titanic je ponovno na površini ili je to barem jedna njegova replika. Amerikanci su u Pigeon Forgeu u Tennesseeju sagradili zgradu u obliku slavnog potonulog broda i pretvorili je u muzej. Gradnja djelomične replike broda trajala je godinu dana i koštala 16 milijuna funti, a sada kad je gotov, taj je muzej najveći na svijetu.

Sagrađen je u spomen na 2225 putnika i članova posade (i preživjelih i umrlih). Iako nije jedinstven, jer u Bransonu u Missouriju već postoji jedna takva replika legendarnog broda, muzej privlači brojne posjetitelje koji žele doživjeti osjećaj putovanja i barem se u mislima vratiti u daleku prošlost.

Muzej u obliku broda Tennesseeju

„Ovaj muzej nije napravljen u Hollywoodskom stilu. Namijenjen je onima koji žele doživjeti interaktivno iskustvo s elementima tragike iz priče o Titanicu, rekla je vlasnica nove muzejske atrakcije Mary Kellogg-Joslyn.

Posjetitelji u muzeju mogu razgledati točnu repliku velikih brodskih stuba koje su koštale 675000 funti, u muzeju se ukupno nalazi 400 artefakata s pravog „Titanica“.

Koliko je voda bila hladna u trenutku potonuća posjetitelji mogu isprobati ako gurnu ruke u tank s vodom čija je temperatura -2°C . Prostor muzejskog modela „Titanica“ također je podijeljen po razredima kao i original, po njemu šeta 75 zaposlenika obučenih u stjuarde i mornare koji spremno odgovaraju na sva pitanja posjetitelja.

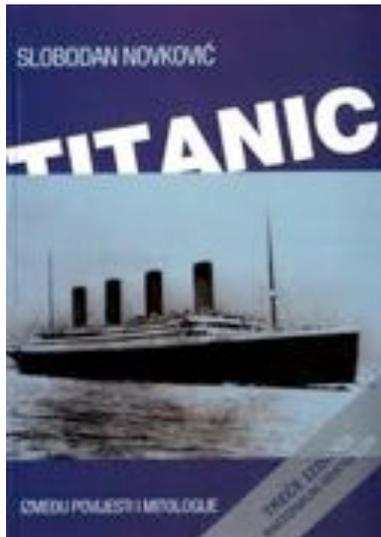
U muzeju se nalazi i replika nesretne ledene sante u koju je Titanic udario. Ulaz se naplaćuje 14 funti, a oni koji uistinu žele probati nešto neuobičajeno, u muzeju-brodu se mogu vjenčati.

Na komandnom mostu pogled kroz prozor dočarava ledenu, bistru zvjezdanu noć kakva je bila i ona u kojoj je brod potonuo. Imena svih poginulih zapisana su u posebnoj dijelu broda-muzeja.

Knjige i filmovi

Titanicova sudbina je inspirirala mnoge. Osim što su otvoreni mnogi muzeji i napravljeni memorijalni spomenici, Titanic je svoje mjesto našao i u mnogim novinama, knjigama, na malim ekranima i pjesmama.

Knjiga Slobodana Novkovića, jedna od stotina knjiga diljem svijeta o Titanicu

Napravljeno je preko 500 televizijskih i bioskopskih ekranizacija te stotine knjiga o potonuću ovog putničkog broda. Najuspjelija ekranizacija je bio film Jamesa Camerona s Leonardom DiCapriom u glavnoj ulozi. Od 14 nominacija za Oscara, osvojio je čak 11.

Naslovnice filmova

Na završnoj špici najskuplje holivudske ekranizacije (koja je koštala čak 200 miliona dolara) piše: "Likovi, mjesta i događaji u ovom filmu su izmišljeni. Svaka sličnost sa stvarnim događajima ili ličnostima, živim ili mrtvim, sasvim je slučajna".

Dakle, ako je u filmu sve izmišljeno zašto je korišten a imena stvarnih putnika? Zašto je korišten dokumentarni materijal koji uključuje i originalne snimke olupine Titanica? Zašto je toliko pažnje poklonjeno vjernoj i skupoj rekonstrukciji čitavog broda, detaljima u enterijeru, u kostimu, pažljivo su kopirani stolnjaci, tanjuri, escajg, jelovnici sa stvarnog Titanica?

Zašto skupi specijalni efekti koji su imali za cilj prikazati maksimalno vjerodostojno sam čin potapanja i dramu koju su putnici doživjeli?

Uostalom, nije li i sam reditelj Cameron rekao da on i nije pravio film o katastrofi Titanica, već ljubavni film o dvoje putnika, Kate i Jack? Naravno, oni se u stvarnosti vjerojatno nikada nisu sreli, jer su imena nasumice izabrana sa spiska putnika.

Lik kapetana E. Smitha vrlo je blijedo obrađen. Ako ste gledali film, primijetili ste da on čak i nema glavnu ulogu, već se više pojavljuje kao "dekor". Nije li drama tog čovjeka bila najveća, daleko veća od nepostojećeg zaljubljenog para Jacka i Kate?

U filmu koji je ipak fikcija, pojavljuju se i neki stvarni putnici koji su igrali izuzetnu ulogu u američkom društvu toga vremena. To su, prije svih, najbogatiji ljudi toga vremena. Njihovi posljednji trenuci života na Titanicu prikazani su na osnovu podataka koji su preuzeti iz priče u medijima toga vremena, tj. izjava "svjedoka".

PRILOG 7. POGLAVLJU

Fotografije muzejskih primjeraka

IZVORI

<http://www.titanicuniverse.com/titanic-pictures>
<http://thejetpacker.com/titanic-museums-memorials-and-other-weird-stuff/>
<http://cruiselinehistory.com/?p=3177>
<http://thescuttlefish.com/tag/titanic/>
<http://ngm.nationalgeographic.com/2012/04/titanic/titanic-photography>
<http://www.timemachinetoy.com/titanic.htm>
http://en.wikipedia.org/wiki/Sinking_of_the_RMS_Titanic
<http://www.ultimatetitanic.com/the-wreckage/>
<http://www.encyclopedia-titanica.org/titanic-news/>
http://en.wikipedia.org/wiki/Passengers_of_the_RMS_Titanic
<http://www.theblueplanetdiaries.com/2012/03/is-moon-responsible-for-titanic-tragedy.html>
<http://picsbox.biz/key/titanic%20ship>
<http://www.printwand.com/blog/how-unsinkable-marketing-campaign-led-titanic-disaster>
<http://www.convertunits.com/from/lb/to/kg>
<http://www.jutarnji.hr/titanic-manija--cameronov-film-odlican-je-i-u-novoj--3d-verziji/1019848/> -
<http://www.jutarnji.hr/na-100--obljetnicu-tragedije-balmoral-krenuo-stopama-titanica/1020489/>
<http://www.vecernji.hr/vijesti/kruzer-balmoral-sjecanje-titanic-krenuo-put-istom-rutom-galerija-396084>
<http://www.forum-opp.com/index.php?topic=8507.5;wap2>
http://www.bh-news.com/ba/vijest_det.php?vid=11912&r=7
http://www.brodaricazadarmastrovic.net/index.php?option=com_content&task=view&id=973&Itemid=34
<http://www.sarajevo-x.com/magazin/zanimljivosti/skupocjeni-satovi-od-dijelova-titanika/070413043>
<http://www.novolist.hr/Vijesti/Rijeka/Kultura/Popis-putnika-iz-Hrvatske-Slovenije-i-BiH-koji-su-kupili-karte-za-Titanic-pronaden-u-Drzavnom-arhivu-u-Rijeci>
<http://dalje.com/hr-svijet/titanik-isplovio-na-svoje-prvo-i-zadnje-putovanje/250099>
<http://www.jutarnji.hr/na-100--obljetnicu-tragedije-balmoral-krenuo-stopama-titanica/1020489/>
<http://thejetpacker.com/titanic-museums-memorials-and-other-weird-stuff/>
<http://www.jutarnji.hr/titanik-na-dnu-atlantika--pogledajte-nove-fotografije-najpoznatije-svjetske-brodske-olupine/957449/?foto=1>
<http://povijestokultnog.blogspot.com/2011/07/ukleti-brodovi-titanik.html>
<http://metro-portal.hr/dogovoreno-krstarenje-istom-rutom-kojom-je-plovio-titanik/46182>
<http://forum.burek.com/terorija-zavjere-titanik-t442738.html>
<http://www.index.hr/xmag/clanak/olupina-titanika-raspada-se-dramaticnom-brzinom/153564.aspx> -
<http://www.index.hr/vijesti/clanak/vecina-putnika-s-titanika-umrla-je-zbog-hipotermije/116843.aspx>
<http://ships.forumj.biz/t463-jos-jedna-tuzna-obljetnicatitanik>
<http://www.mysterywithus.com/tag/titanik/>
http://tz-perusic.hr/index.php?content=Nikola_Lulic_Draja_prezivio_Titanik
<http://metro-portal.hr/karta-za-titanik/6118>
<http://metro-portal.hr/titanic-spasite-prvo-zene-i-djecu-lusitania-spasavaj-se-tko-moze/34436>
<http://metro-portal.hr/posthumno-odlikovan-kavalir-s-titanica/68440>
<http://www.24sata.info/zabava/zanimljivosti/89648-Pocetna-cijena-150000-dolara-Posljednji-meni-Titanika-aukciji-marta.html>
<http://www.24sata.hr/fun/nakon-5-godina-cijela-lea-je-oslikao-u-potonuce-titanika-233575>
<http://www.24sata.hr/svijet/od-dijelova-s-titanika-izradili-skupe-satove-15434>
http://www.skole.hr/ucenici/os_visi?news_id=1932#mod_news
<http://pinterest.com/search/?q=titanic>
<http://www.jutarnji.hr/brod-titanik--misterij-tragedije-na-atlantiku-otkriven-u-knjizi--good-as-gold-/888902/>
<http://www.jutarnji.hr/posljednja-prezivjela-s-titanika-prodala-sve-za-staracki-dom/263638/>

U PROJEKTU SUDJELOVALI:

Istraživali i pronalazili materijale

učenici 7. razreda:

Crnojević Matko

Čurila Viktoria

Kovačević Paula

Tomić Anamaria

Knjižicu uredila:

Adela Margit, prof. pedagogije